

Vlaams
Parlement

vergadering **C129 – CUL13**
zittingsjaar 2010-2011

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 8 februari 2011

INHOUD

Interpellatie van de heer Wim Wienen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het lidmaatschap van een politieke partij van VRT-journalisten, de gevolgen hiervan voor de politieke neutraliteit en objectiviteit van de openbare omroep en de discrepantie tussen de Code van de Raad voor de Journalistiek en het redactiestatuut van de VRT - 95 (2010-2011)	
Vraag om uitleg van de heer Jurgen Verstrepen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de politieke objectiviteit van journalisten - 1072 (2010-2011)	3
Met redenen omklede motie	18
Interpellatie van de heer Bart Tommelein tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de deontologie van de VRT-nieuwsredactie - 103 (2010-2011)	19
Met redenen omklede moties	27
Vraag om uitleg van de heer Hermes Sanctorum tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over vleesmatiging en gratis zendtijd op de VRT voor humanitaire en maatschappelijke campagnes - 1106 (2010-2011)	27
Bijlage	29
Vraag om uitleg van mevrouw Elisabeth Meuleman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de regelgeving van toepassing op jeugthuizen - 1039 (2010-2011)	
Vraag om uitleg van mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de administratieve overlast voor jeugthuizen - 1153 (2010-2011)	31
Vraag om uitleg van mevrouw Ann Brusseel tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de resultaten van de grondige evaluatie van de campagne 'Iedereen kan zetelen' - 1112 (2010-2011)	37
Vraag om uitleg van mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het saldo voor het lokaal en provinciaal jeugdbeleid - 1123 (2010-2011)	39
■	

Voorzitter: de heer Philippe De Coene

Interpellatie van de heer Wim Wienen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het lidmaatschap van een politieke partij van VRT-journalisten, de gevolgen hiervan voor de politieke neutraliteit en objectiviteit van de openbare omroep en de discrepantie tussen de Code van de Raad voor de Journalistiek en het redactiestatuut van de VRT
- 95 (2010-2011)

Vraag om uitleg van de heer Jurgen Verstrepen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de politieke objectiviteit van journalisten
- 1072 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: De zaak-Siegfried Bracke en zijn toenmalig lidmaatschap van de Socialistische Partij hebben voor heel wat deining gezorgd, ook na het indienen van mijn interpellatie. Met heel wat bewondering en bij momenten geamuseerdheid, heb ik de media daarover gevolgd. Kamerlid Bracke geeft mondjesmaat toe dat hij niet eventjes, maar heel wat langer lid is geweest van de SP gedurende zijn tijd bij de nieuwsredactie van de VRT. Hij heeft ook geschreven voor het ledenblad en recent werd bekend dat hij in 1991 mee het SP-manifest schreef, onder leiding van de toenmalige voorzitter van de SP, Frank Vandenbroucke. Dat zorgde voor heel wat deining. Het ontlokte VRT-hoofdredacteur Kris Hoflack de uitspraak in de media dat er in die tijd wel meer journalisten lid waren van een politieke partij. Nadien heeft hij zijn uitspraak enigszins moeten nuanceren na kritiek binnenshuis, en gezegd dat journalisten onpartijdig en onafhankelijk moeten zijn.

Het is leuk te zien hoe men in deze zaak probeert elkaar het zwijgen op te leggen. Walter Zinzen, ook een oud-journalist van de VRT, stelde dat Hoflack moet zwijgen, want hij weet er niets van, en in die tijd werkte hij nog voor Humo. Met andere woorden, Hoflack mocht zeker niets vertellen over partijaanhorigheden van journalisten bij de VRT.

Onze goede vriend Jos Bouveroux, doet dat in een open brief aan Siegfried Bracke. Daarin zegt hij dat die het het bruinst heeft gebakken van allemaal. Hij vraagt of hij niet beter zijn klacht bij de Raad van Journalistiek zou intrekken, want wie weet, wat komt er nog allemaal bovendrijven. Dat is elkaar een beetje afdreigen om dat potje zo goed mogelijk gedekt te houden.

Gisteren is er een mededeling gekomen van de VRT, die stelt dat Siegfried Bracke erover is gegaan, dat het een schande is, dat het niet kan wat hij heeft gedaan en dat het niet meer zal worden getolereerd bij de VRT. Als men dergelijke situaties volledig gaat toespitsen op één journalist, Siegfried Bracke, waarschijnlijk louter omdat hij weg is gegaan, is dat een beetje pijnlijk.

In die zaak is er ook een probleem van objectiviteit en onpartijdigheid van de VRT-nieuwsredactie. Siegfried Bracke verdedigde zich door te zeggen dat hij wel lid is geweest, maar dat de journalisten bij de VRT indertijd maar één politieke agenda hadden, namelijk het bestrijden van het Vlaams Belang. Ik vind het heel bedenkelijk dat het voor een openbare omroep in een democratie een verdediging kan zijn zich te beroepen op het feit dat ze een oppositiepartij wil uitschakelen. Dat doet me concluderen dat de VRT een beetje aan de kant staat van het politieke establishment in dit land en een politiek wapen is voor dat politieke establishment.

Minister, ik denk dat met deze onthullingen en het gezamenlijke persbericht van de verschillende diensten van de VRT, de kous niet af is. De objectiviteit van de media is in een

democratische samenleving heel belangrijk en dat moet ook zo blijven. Ik vraag me af of er sinds de tijd van Bracke, waarvan men zegt dat het veel erger was dan nu, veel veranderd is. Artikel 110 van het redactiestatuut van de VRT zegt nog steeds dat het lidmaatschap van een politieke partij vrij is en aan geen enkele beperking kan worden onderworpen. Vandaag is het dus perfect mogelijk dat verschillende leden van de nieuwsredactie van de VRT lid zijn van een politieke partij, en zelfs actief lid kunnen zijn. Ook dat is volgens het redactiestatuut van de VRT niet verboden.

In hoeverre strookt dit met de Code van de Raad voor de Journalistiek? Daar staat in artikel 10 te lezen: “De journalist vermijdt belangenvermenging met personen of organisaties waarmee hij beroepshalve in contact komt.” Voor journalisten van de nieuwsdienst van de VRT zijn dat natuurlijk ook politieke partijen. Strookt dat met de vastgelegde objectiviteitsregels die we in het decreet vinden?

Mijn partij heeft al lang gezegd dat het de VRT schort aan politieke neutraliteit en onpartijdigheid en dat blijft een probleem. Als men inderdaad moet vasthouden aan het grondwettelijke recht van journalisten om lid te worden van een politieke partij, is het, in het belang van de objectiviteit, nodig dat de luisteraar en de kijker weten welk vlees ze in de kuip hebben. Daarom stelt de Vlaams Belangfractie voor dat als journalisten van de VRT-nieuwsdienst lid zijn van een bepaalde politieke partij, dat ook bekend wordt gemaakt. Dan heeft die kijker of die luisteraar er ten minste zicht op welk verslag hij voor zich krijgt en welke kleur van journalist hij voor zich krijgt. Dat kan mijns inziens het beste gebeuren door dat bekend te maken op de website van de VRT.

Minister, bent u het ermee eens dat journalisten lid mogen zijn van een politieke partij? Interfereert dat niet met hun werk als journalist? Schendt het lidmaatschap van een VRT-journalist van een politieke partij niet de decretale verplichting van neutraliteit en onpartijdigheid die op de VRT van toepassing is?

In hoeverre stroken de bepalingen van het redactiestatuut van de VRT met de Code van de Raad voor de Journalistiek? Ik heb net aangetoond dat dat op zijn minst een beetje warrig is. We moeten ertoe komen dat men open en eerlijk is en de partijpolitieke aanhorigheid van een journalist bekendmaakt. In hoeverre kunt u zich vinden in dat standpunt? Bent u bereid om dat bekend te maken? Indien ja, zou ik graag vernemen hoeveel journalisten van die nieuwsredactie lid zijn van een politieke partij en van welke partijen.

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Voorzitter, minister, collega's, Bracke is kop van Jut, de nacht van de lange messen op de redactie aan de Reyerslaan is losgebarsten. Op zich is dat wel fijn: eindelijk wat dynamiek, eindelijk wat infotainment op de redactie.

Maar toch eerst een bedenking. Nu hij weg is bij de VRT: schande dat hij werkte voor de sp.a. Toen hij bij de VRT zat: schande dat hij zich liet betalen door het Vlaams Belang voor een debat. Waarom haal ik dat aan? Mijn bedoeling is niet de persoon Siegfried Bracke te viseren. Er zijn al genoeg anderen die dat doen. Waar het mij om gaat, is de cultuur die vroeger, en mogelijk nu nog, heerst bij de openbare omroep en bij journalisten. De zaakvoerder van het rode fabriekje van weleer is bekend, hij is overgestapt naar een ander, concurrerend bedrijf. U weet hoe het in de politiek gaat. Dit is een afrekening.

Kris Hoflack, hoofdredacteur duiding, liet onlangs verstaan dat hij “hoopt” dat de VRT geen journalisten meer heeft met een partijkaart. Met andere woorden: objectieve politieke berichtgeving op de openbare omroep is niet gewaarborgd als zij dat wel hebben. De afgelopen dagen las ik dat partijkaarten geen probleem zijn, zolang de journalist “geen externe activiteiten uitoefent die de onpartijdigheid en de professionele verslaggeving van de VRT-nieuwsdienst ondermijnt”. Ik vind persoonlijk dat de VRT zeker moet zijn dat de VRT-journalisten politiek kleurloos zijn, niet alleen om de kwaliteit en de objectiviteit van de

informatie die zij meedelen te garanderen, maar ook om het imago van diezelfde openbare omroep in het algemeen te beschermen.

Iedereen herinnert zich de VRT onder Bert De Graeve, eind de jaren 90. Toen werd een beleid gevoerd van depolitisering, waardoor de geloofwaardigheid en de kwaliteit van de VRT een positieve evolutie kende. Nog niet 100 procent zoals sommigen het wilden, maar dat is meestal zo.

Blijkbaar waren er zelfs in die periode nog steeds actoren, zoals Bracke, die zich politiek engageerden. In het geval van Bracke kennen we de details: columns en interviews met partijkopstukken, ideologische manifesten. U moet mij niet verdenken van het feit dat ik het moeilijk heb met sp.a, maar een VRT-journalist, van wie verwacht wordt dat hij onafhankelijk en objectief is, die meeschrijft aan ideologisch manifest, dat vind ik toch wel een brug te ver.

Nu, voor de VRT een bocht nam, hoorden we dat Bracke eigenlijk niets verkeerd had gedaan. Elke journalist mag volgens het redactiestatuut van de nieuwsdienst lid zijn van een politieke partij. De enige voorwaarde is dat het geleverde werk onpartijdig en waarheidsgetrouw is. Maar verderop lezen we dat een journalist buiten zijn functie niets mag doen dat het vertrouwen van het publiek in de goede trouw van de VRT-nieuwsdienst kan schaden. Wat is het nu eigenlijk? In welke richting gaat dit nu?

Naar mijn mening kun je moeilijk lid zijn van een politieke partij en tegelijk onpartijdig gepercipieerd worden door de kijker. Ik weet waarover ik spreek. Alle geloofwaardigheid verdwijnt trouwens bij een journalist van wie je weet dat hij uitdrukkelijk sympathiseert met een politieke partij, strekking of ideologie. Dat geeft Hoflack ook toe. Hij benadrukt de strenge deontologische regels die alle mediaredacties hebben ingevoerd die journalisten verbiedt een partijkaart te hebben. Maar dat wordt dan vervolgens weer tegengesproken door het persbericht van de VRT van gisteren. Daarin wordt beweerd dat een partijkaart mag volgens het redactiestatuut en de deontologische code. Het is hier blijkbaar kiezen tussen de pest en cholera. Men weet niet in welke richting men moet schieten.

Een externe cumulatie mag alleen mits goedkeuring van de hoofdredactie, die nooit toelating zou geven bij een nevenactiviteit met eenzijdige commerciële of politieke vertegenwoordiging. Het is blijkbaar daar dat Bracke in de fout ging. Nu kunnen we dus blijkbaar alleen maar hopen dat er geen Brackes meer rondlopen bij de VRT.

Voor de VRT was er eerst geen probleem. Er werd gezegd dat iedereen in die tijd politiek gekleurd was. Nu kan Brackes politieke engagement niet meer de beugel, dus blijkbaar waren die activiteiten nu plots niet meer in overeenstemming met het redactiestatuut. Op zich is dat een vreemde evolutie. Ik denk zelfs dat men dit al jarenlang wist. Men valt nu uit de lucht, maar dit is gewoon een politieke afrekening. Men wist welke kleur Bracke had, men wist wat hij deed. En niet alleen Bracke had een kleur, nog anderen waren van een bepaalde politieke strekking, maar die zwijgen nu natuurlijk. Het wordt nog boeiend.

Daarbovenop heeft de VRT slecht gecommuniceerd. Ze zijn hun communicatietalenten kwijt sinds kort, sinds de bekendmaking van de zaak, want het kwam absoluut niet geloofwaardig over. Door die gebrekkige communicatie halen ze de geloofwaardigheid van een aantal redactieleden die er niets mee te maken hebben onderuit. Een openbare omroep kan zich dat niet permitteren. Daar staan we nu. Wat is het nu eigenlijk, minister, mag het nu of mag het niet? Kan het? Of kan het niet?

In de commerciële sector ligt dat nog anders natuurlijk. Bij de commerciële zender kennen we de politieke kleur van de politieke analist. Op zich is dat geen slechte zaak. Ik ben voor de blootgeving van de politieke kleur. Ik heb een tip. In plaats van de journalisten extralegale voordelen te geven zou de VRT hen beter een heel pakket partijlidkaarten geven zodat ze neutraal zijn. Ze hebben dan van elke partij een kaart op zak, dat mag ook. Die truc werd vroeger al toegepast. Heel wat journalisten kochten inderdaad verschillende partijlidkaarten

zodat niemand zeker wist welke politieke strekking ze hadden. Misschien moet u dat laten opnemen in de aanwervingsprocedure van de VRT. Ik zeg niet dat iedereen daar een politieke kleur heeft, het is wel duidelijk welke kleuren er in het verleden vertegenwoordigd waren.

Op die manier, minister, is de twijfel weer weg. U maakt mij niet wijs dat Bracke het eerste geval is bij de openbare omroep. Ik denk dat ook de huidige verantwoordelijke voor duiding een bepaalde kleur heeft. Dat is zelfs aangetoond.

Minister, waar staat u ten opzichte van de openbare omroep? Iedereen, elke collega hier, roept luid dat de onafhankelijkheid en objectiviteit belangrijk zijn. Nu dit verhaal op de proppen komt, zien we vooral ‘sitting ducks’ die niet durven te reageren omdat er ook nog andere politieke kleuren op de redactie actief zijn.

Minister, hoe staat u tegenover de partijkaart van journalisten in het kader van de deontologische code van de VRT en de journalistieke Code van de Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ)? Het mag, dat moet u mij niet meer vertellen. Ik zou graag weten hoe u dat bekijkt.

Hebt u nog weet van actieve journalisten met een actieve politieke voorkeur? U gaat daar natuurlijk lekker rond fietsen, maar het is altijd boeiend om dat te zien.

Welke mechanismen worden gehanteerd om de objectieve politieke berichtgeving te vrijwaren? Kunt u daar een technische uitleg over geven? Worden bijvoorbeeld nieuw aangenomen journalisten gescreend op politieke kleurloosheid?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Voorzitter, ik was gisteren een kwartier te laat met mijn interpellatieverzoek. Ik had een actuele interpellatie geschreven nadat ik De Morgen en De Standaard gelezen had, vooral het stuk van Jos Bouveroux in De Morgen.

Het lijkt er nu toch wel op dat nogal wat journalisten hun plezier vinden in ‘Bracke bashing’. Ze doen maar, als ze dat willen. Dat is hun verantwoordelijkheid en deontologie, dat geldt wederzijds. Sinds kort wordt daar nu ook de openbare omroep in meegesleurd, ook door Bracke zelf natuurlijk, want zijn politieke avonturen onder allerlei schuilnamen liepen parallel met zijn opdracht bij de VRT.

Ik wilde daar niet over spreken, want iedereen mag een mening hebben en zelfs een politieke mening, tot ik gisteren las dat de VRT geen graten ziet in het werk van de oud-journalist, het werk dat hij jarenlang voor de SP leverde. Ik las dat zijn columns in het SP-ledenblad en zijn interviews voor dat blad, en het ideologisch manifest waar hij aan meewerkte, geen probleem vormen. In het persbericht van de VRT staat: “Geen van de nevenactiviteiten die ex-VRT-hoofdredacteur Siegfried Bracke er tijdens zijn journalistieke carrière op nahield, is volgens de openbare omroep in strijd met het redactiestatuut van de VRT-nieuwsdienst.”

Dat vond ik er – zacht uitgedrukt – toch wel lichtjes over. De heer Bracke combineerde zijn politieke activiteiten dus met een job als journalist bij de nieuwsdienst. Op zich is dat niet fout, zegt de VRT. “Volgens het redactiestatuut van de nieuwsdienst mogen journalisten wel degelijk lid zijn van een politieke partij. [...] Zolang de bijdragen die hij of zij aan de programma’s van de nieuwsdienst levert onpartijdig en waarheidsgetrouw zijn, is er wat dat betreft geen enkel probleem.”

Dat botst in zekere zin wel met dat redactiestatuut, want daarin staat dat een journalist buiten zijn functie geen zaken mag doen “die het vertrouwen van het publiek in de onpartijdigheid en de goede trouw van de VRT-nieuwsdienst zouden kunnen verstoren”. En nog wat verder: “Aangezien mijnheer Bracke die artikels onder een pseudoniem schreef en anoniem aan dat manifest meewerkte, konden die zaken het vertrouwen in de nieuwsdienst niet schaden. Er is in dezen geen enkele inbreuk tegen het redactiestatuut gepleegd.” Tja zeg.

Jos Bouveroux schrijft – terecht – dat wat nu aan de oppervlakte komt geen deugd doet aan het imago van onze openbare omroep. Ik heb persoonlijk geen probleem met het politieke engagement van VRT-journalisten, zolang het hun functioneren niet schaadt, maar er zijn grenzen. De schizofrenie van de heer Bracke is niet gezond voor onze openbare omroep. *(Opmerkingen)*

Hij mag gerust een politieke mening hebben, maar dit is schizofrenie die slecht is voor ons aller intellectuele gezondheid. Bouveroux stelt scherp dat de deontologische code jarenlang werd genegeerd door Bracke. Dat staat haaks op de mening van de VRT-woordvoerder in dezelfde krant, op dezelfde bladzijde. “Ik kan met de beste wil van de wereld niet begrijpen dat je pakweg tot na de uitzending van het journaal ‘objectief en onpartijdig’ was en even nadien in een ander personage kroop.” Geef toe, sommige mensen kunnen goed acteren, maar dit zijn twee totaal verschillende rollen met eenzelfde thema en dezelfde acteurs.

Minister, ik dacht dat die politisering dateerde uit de slechte oude tijd en dat die kwaal al een paar decennia was uitgeroeid, maar dat is helaas niet het geval. Wat me het meest beroert, is het imago van de VRT. Het gaat er niet over dat het een rood, oranje of blauw bastion zou zijn of zou zijn geweest, al dan niet met lichtgroene of gele randjes, maar dit doet onze openbare omroep geen goed. Sorry, maar dit is echt niet wat ik versta onder een redactiestatuut en een deontologisch correcte omgang. Ik vind dat de VRT boven alle verdenking moet staan. Het moet een huis van journalistieke kwaliteit zijn, en objectiviteit is daar absoluut de basis van. Ik vind dus dat het redactiestatuut, of minstens de interpretatie ervan, tegen het licht moet worden gehouden.

Minister, bent u het ermee eens dat wat nu aan de oppervlakte komt, geen goede zaak is voor het imago van onze openbare omroep? Hoe meent u daar iets aan te kunnen doen? In het redactiestatuut staat dat een journalist ook buiten de uitoefening van zijn functie niets mag doen dat het vertrouwen van het publiek schaadt, en de onpartijdigheid en de goede trouw. Heeft de heer Bracke dat nu wel of niet gedaan, gelet op wat vandaag dan weer in de kranten en op de website staat van de kant van de VRT?

Moeten het redactiestatuut van de VRT-nieuwsdienst, en dus ook de interpretatie ervan, niet worden geëvalueerd en zo nodig ook aangepast? Is het ook niet eens wenselijk – en daar volg ik de heer Bouveroux in – dat de leiding voor eens en voorgoed een duidelijke veroordeling uitsprekt en afstand neemt van dat gepolitiseerde verleden?

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

De heer Bart Tommelein: De minister zal straks hetzelfde zeggen, maar ik kan al meteen antwoorden op de vraag van de heer Caron: uiteraard komt dit het imago van de openbare omroep absoluut niet ten goede.

Ik stel met stijgende verbazing vast dat een aantal mensen hier een heksenjacht willen houden met betrekking tot de persoonlijke mening en de persoonlijke vrijheden van een aantal mensen. Ik ben een liberaal. Ik behoor tot de liberale partij. Ik denk dat het het goed recht is van iedereen in deze samenleving om lid te zijn van een politieke partij. Dat geldt ook voor een journalist, ook als die werkt bij de openbare omroep.

Er is een periode geweest waarin het in deze samenleving verboden was voor wie deel uitmaakte van het leger of de rijkswacht, om een politieke partij te kiezen en te zetelen als gemeenteraadslid. We hebben dat ongedaan gemaakt. Iedereen heeft het recht om een eigen mening te hebben en lid te zijn van een of andere vereniging. Dit is nu eenmaal zo in onze westerse samenleving. We gaan toch niet naar Egyptische of Afrikaanse situaties, of toestanden van Aziatische dictaturen, waar men van iedereen wil weten wat hij denkt en tot welke club of politieke partij hij behoort?

Natuurlijk valt echter niet te ontkennen dat hier een probleem van geloofwaardigheid is ontstaan. Niet alleen de openbare omroep heeft daar nu mee te kampen, maar ook de vroegere

partij en de huidige partij van de heer Bracke. Ik denk echter niet dat die partijen of de VRT zelf een geloofwaardigheidsprobleem hebben. Ik denk dat de heer Bracke voor zichzelf moet uitmaken of hij nog geloofwaardig is. Ik heb vastgesteld dat hij tot nader order nog altijd VRT-personeelslid is. Bekijken we dan artikel 48, dat heel duidelijk bepaalt dat elk personeelslid zich loyaal moet gedragen in verband met elke activiteit of uiting die het vertrouwen van het publiek in de onpartijdigheid van de VRT kan schaden, dan is het overduidelijk dat hier een probleem rijst. Had de heer Bracke ontslag genomen bij de VRT, dan was er geen enkel probleem. Vandaag moet die VRT zich echter nog altijd uitspreken over een personeelslid. Het zou een goede zaak zijn, mocht er duidelijkheid komen ter zake. Ik neem het de heer Bracke, als collega, niet kwalijk dat hij van mening is veranderd, maar als hij voelt dat hij schade berokkent aan de organisatie waar hij jarenlang een carrière heeft opgebouwd, zou hij de eer aan zichzelf moeten houden en opstappen bij de VRT. Dat zou hemzelf, maar ook heel de politiek en ook de openbare omroep ten goede komen.

De voorzitter: De heer Decaluwe heeft het woord.

De heer Carl Decaluwe: Voorzitter, men heeft het gehad over de geloofwaardigheid van de heer Bracke. De heer Tommelein suggereert dat een terugkeer naar de journalistiek, naar de VRT niet zou mogen. Dat zou zeker niet geloofwaardig zijn. De politieke geloofwaardigheid behouden, is natuurlijk iets anders.

Minister, ik vind dit echter een dossier vol hypocrisie. Wat gebeurd is, is gebeurd. Ik ga hier niet de heer Bracke verdedigen. Ik heb de indruk dat er sprake is van een zekere heksenjacht, waarvan de heer Bracke, maar ook de openbare omroep zelf het slachtoffer is. Ik moet eerlijk zeggen dat de VRT, en vooral dan de nieuwsdienst, qua geloofwaardigheid sinds 1 januari geen goede beurt maakt. Dan gaat het niet over dit dossier. De heer Tommelein zal het straks nog over andere zaken hebben.

Ik ga niet zo ver te stellen dat de heer Bracke ontslag moet nemen als ambtenaar bij de VRT, maar mochten er volgende week verkiezingen zijn en hij wordt niet herkozen, dan is het ondenkbaar dat hij zou terugkeren naar de journalistiek. Men kan hem eventueel dan inschakelen voor andere dingen, maar niet meer in de gevoelige diensten waarvan hij deel uitmaakte. De vraag rijst of er eenzelfde heksenjacht zou zijn geweest, mocht de heer Bracke niet zijn overgestapt van de journalistiek naar de N-VA, maar naar sp.a. Ik vind immers dat de verantwoordelijkheid niet alleen kan worden gelegd bij de journalist, maar ook bij de politieke partij. Een redactiestatuut is tot op heden nog altijd een publiek document. Men zegt formeel dat het redactiestatuut werd overtreden. De politieke partij waarmee hij samenwerkte, wist dat ook. Daar gaat men dus ook in de fout. Het moet worden benadrukt dat er een gedeelde verantwoordelijkheid is tussen de journalist en de politieke partij waarmee hij bezig is.

De communicatie van de openbare omroep is krakkemikkig. Op een bepaald ogenblik was zij zelfs dubbelzinnig. Nu is het wel duidelijk, maar als ik vandaag de heer Bouveroux lees, dan moet ik eerlijk zeggen dat wij dat allemaal al publiek weten. Wat mij aan die publieke verklaring stoort, is dat de spin in het web destijds ook relaties had met een aantal topjournalisten en mede-beslissingmakers, met bijvoorbeeld eminente leden of de voorzitter van de raad van bestuur. Dat is nogal ontluisterend, en het geldt ook voor de politiek van vandaag.

Minister, ik pleit ervoor dat in de nieuwe beheerovereenkomst striktere schotten worden aangebracht tussen politiek en journalistiek. Bij de aanwerving van een journalist moet misschien in de aanwervingsovereenkomst worden gesteld dat als hij een einde maakt aan zijn arbeidscontract hij niet in het eerste jaar naar de politiek kan. De scheiding tussen politiek en journalistiek is een deel van de ziekte van dit land. Het is komisch dat de heer Bracke, nu als lid van de N-VA, het slachtoffer is geworden van een optreden in een spelletjesprogramma. Het is begonnen met De Pappenheimers. Veel politici zijn daar zeer populair mee geworden, maar ik heb de indruk dat het hier als een boemerang terugkeert.

Minister, wij hebben vastgesteld dat hoe meer codes en charters er zijn, er ook meer onduidelijkheid is en een ongemakkelijk gevoel, zeker met betrekking tot de openbare omroep. Ik pleit voor meer afstand tussen politici en journalisten. Wij moeten dat op de een of andere manier verder verfijnen in de beheersovereenkomst. Dat zal de geloofwaardigheid van zowel de journalistiek als de openbare omroep ten goede komen. De heer Bouveroux zegt vandaag dat dit bevestigt dat de VRT “een rood bastion” is. Dat hoor je tot op vandaag langs alle kanten, ondanks het feit dat men daar al veel meer inspanningen levert dan vroeger. Wij moeten af van die perceptie van “rood bastion”. Dat is een uitdaging voor de zeer nabije toekomst. Hoofddirecteuren van de openbare omroep hebben op dit vlak een grote verantwoordelijkheid, ook inzake communicatie.

Minister, ik vraag om naar aanleiding van de volgende beheersovereenkomst op een creatieve manier te zoeken naar een oplossing voor dit soort zaken.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Voorzitter, de N-VA dacht met het overhalen van de heer Bracke een actieve bijdrage te leveren tot besparingen bij de VRT. U weet dat dat een motief was.

Neen, 25 jaar geleden heb ik voor mijn thesis wat onderzoek verricht naar de verhouding tussen pers en politiek. We weten allemaal dat de wisselwerking tussen politiek en pers, tussen redacties en politieke partijen, van alle tijden is. Zeker toen de kranten nog een veel scherper ideologisch profiel hadden, was er een zeer nauwe verstrengeling. Ik denk aan de tijd van bijvoorbeeld Vanden Eynde bij Vooruit en van Grootjans bij Het Laatste Nieuws. Het feit dat journalisten politici werden, is ook van alle tijden en van alle partijen. Een enkele keer gebeurt ook de omgekeerde beweging: een politicus die journalist wordt. Of een journalist wordt politicus en dan later weer journalist. Het doet zich voor in alle mogelijke varianten. Zo zijn er ook woordvoerders van ministers en partijen die uit de journalistiek komen. Met deze jobrotatie is op zich weinig mis, op voorwaarde dat men er op een kiese manier mee omgaat. Mijnheer Decaluwe, men spreekt dan wat oneerbiedig van een ontluizingsperiode.

Als het om de openbare omroep gaat, is de zaak nog delicateser dan bij andere media, want daar moet men immers, volgens het boekje, elke schijn van politieke partijdigheid vermijden. Wat mij betreft, kan dit ruimer dan alleen maar voor journalisten en mensen van de nieuwsdienst. Het gaat ook om bekende tv-gezichten. Het zou ongepast zijn als een bekend tv-gezicht zijn baard zou laten staan om ostentatief aan te tonen dat hij snel een nieuwe regering wil. Voor alle duidelijkheid: ik had mijn baard al, van bij de geboorte.

In hoeverre is het kies dat een journalist een biografie voor een politicus schrijft? In hoeverre is het kies dat iemand met een mandaat een informatieprogramma op een zender heeft? Dit debat kan en moet worden gevoerd. Wij denken dat het goed is dat dit debat wordt gevoerd en dat deontologische commissies zich uitspreken, zoals ze nu doen, als ze met die vragen worden geconfronteerd. Voor ons is het in de eerste plaats de sector zelf die moet uitzoeken hoe hij omgaat met die grijze zone waarmee politieke journalisten hoe dan ook worden geconfronteerd en waarin ze hoe dan ook terecht komen. De sector zelf moet de deontologie verfijnen en toepassen. Iedereen moet gelijk zijn voor de wet. Dit is, vinden wij, niet in de eerste plaats een taak voor de politiek, maar voor de media zelf.

De voorzitter: De heer Crombez heeft het woord.

De heer John Crombez: Ik geef er de voorkeur aan mijn teksten zelf te schrijven en experts te vragen die bij ons werken. In het voeren van het debat in termen van insinuaties en ziektes in dit land, gaan we veel te ver. Maar dat is een beetje eigen aan deze commissie. We gaan ook te ver in de aandacht die dit verhaal krijgt. Stel je voor dat men in een land duidelijke beschotten – Chinese walls, zoals die bij banken ook niet hebben geholpen – moet optrekken

tussen politiek en journalistiek. Moet men dan ook beschotten optrekken tussen de politiek en het bedrijfsleven?

Het is belangrijk dat er deontologische codes zijn, dat er discussie over is, ook onder journalisten. Dat is wat nu gebeurt. Iemand vraagt hier of hij naar een andere partij moet gaan. Ik vind dat een heel irrelevante vraag omdat de discussie die journalisten zelf aanbrachten, heel terecht is. Een aantal journalisten zeggen ze dat onderwerp aan de orde hebben gebracht door eigen onderzoekswerk. Ik noem geen namen, want dat hebben ze publiekelijk gezegd. Het is bijzonder flauw om te wijzen naar politieke partijen.

De discussie over deontologie en de interpellatie die de heer Tommelein daarover straks houdt, is heel interessant. De deontologie bewaken is belangrijk, maar heeft veel meer facetten. Als het gaat over relaties, begin dan niet met te zeggen dat er beschotten moeten worden opgetrokken. Misschien moeten we journalisten achter een glazen wand zetten, want je weet maar nooit waar de beïnvloeding stopt. De verdachtmakingen over dit of een ander soort bastion, zijn flauwiteiten.

Ik pleit ervoor dat deze commissie de discussie over wat de regels zouden kunnen zijn, op een grondige manier voert. Het is belangrijk dat de VRT sneller en duidelijker is over wat ze zelf vindt van deze situaties. Dit verhaal is van een hele tijd geleden. De eerste keer dat er een moeilijkheid is opgedoken in verband met de persoon van de heer Bracke, was toen hij kort voor verkiezingstijd een interview afnam terwijl hij al wist – zoals nadien is gebleken – dat hij ergens anders naartoe ging. Er moet duidelijkheid zijn, maar in de eerste plaats moet die door de journalisten zelf worden bewaakt. Laat ze zelf verantwoordelijk zijn voor de onafhankelijkheid in hun berichtgeving.

Er is een overstap gemaakt van de politiek naar de journalistiek op een andere zender. Als die journalist zijn onafhankelijkheid bewijst in de berichtgeving, dan moeten we ons afvragen waar het probleem zit. Dat moeten journalisten en redacties en bedrijven zeker mee bewaken.

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Voorzitter, minister, collega's, ik wil niet meedoen aan een heksenjacht tegen collega Bracke, maar de zaak heeft me de afgelopen dagen enorm verveeld, vooral inzake de onpartijdigheid en onafhankelijkheid van de openbare omroep. Een journalist moet onpartijdig en onafhankelijk zijn, maar mag ook een mening en politieke overtuiging hebben, maar dat mag hij in geen enkel geval laten blijken in zijn job. Daar gaat het over.

De zaak-Bracke ondermijnt absoluut de geloofwaardigheid van de VRT-nieuwsdienst. We moeten nagaan of we maatregelen kunnen suggereren om dat te voorkomen. We kunnen één conclusie trekken: wat er in het verleden bij de openbare omroep met de politisering is gebeurd, is geen excuus om te zeggen dat we dat vandaag op dezelfde manier gaan doen. Het management van de VRT-nieuwsdienst heeft de afgelopen weken en maanden enorm geflaard. Er zijn voorbeelden dat de geloofwaardigheid van de nieuwsdienst op het spel stond.

De essentie van het verhaal is dat journalisten in het verleden werden aangetrokken om politieke opdrachten uit te voeren onder het mom van een graaicultuur, opdrachtjes en mediatrainingen. De afgelopen jaren zijn er al stappen gezet om die zaken te depolitiseren, maar dat is tot op heden nog niet gelukt. Er is een redactieraad, een redactiestatuut, en een deontologische commissie, maar uit de zaak-Bracke kan ik maar één zaak concluderen: het is een maat voor niets. Mensen die in die commissie zitten, en tegelijk opdrachten uitvoeren voor politieke partijen en op die manier aan politiek doen, dat kan niet. Minister, u moet de VRT daarin activeren. Als ex-journalist pleit ik voor een absoluut cumulverbod, zoals dat in Nederland bestaat voor politieke partijen en overheidsbedrijven. Bij de VRT is dat vandaag geïnstitutionaliseerd. Er is een afdeling die mediatrainingen aan bedrijven en politieke partijen aanbiedt, en dat moet ophouden.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Het hebben van een politieke overtuiging is inherent aan onze samenleving en wordt beschouwd als een mensenrecht. Daarin volg ik de thesis van de heer Tommelein. Deze overtuiging kan zich ook manifesteren in een lidmaatschap van een politieke partij, ook dat is een fundamenteel recht.

Daarnaast moeten we kijken hoe dat in verhouding staat tot de deontologische regels die in een bepaald bedrijf of beroep gelden. In de media moeten we een onderscheid maken tussen enerzijds private nieuwsmedia en anderzijds de VRT. Voor private nieuwsmedia geldt geen enkele wettelijke beperking op het vlak van politiek engagement. Veeleer integendeel, de persvrijheid en het perspluralisme die in een democratie als essentieel worden gezien, impliceren juist dat van de vrijheden en dus ook van een politieke opinie en kritiek maximaal gebruik wordt gemaakt. Dit belet niet dat ook vele private nieuwsmedia voor zichzelf een zekere politieke neutraliteitsplicht opleggen omdat dat past in het kader van hun kwaliteitslabel dat ze zelf bepalen of vastleggen. Dat hangt ook af van de private media, in het bijzonder als het gebeurt via een redactiestatuut of via andere regels die specifiek worden afgesproken.

Voor de VRT geldt dat die onafhankelijkheid en onpartijdigheid decretaal is vastgelegd. Overeenkomstig artikel 6, paragraaf 2, derde lid van het Mediadecreet draagt de VRT via de programma's bij tot een onafhankelijke, objectieve en pluralistische opinievorming in Vlaanderen. Met name voor de programma's van de nieuwsdienst bepaalt het decreet in artikel 29, paragraaf 1, dat deze moeten beantwoorden aan de normen inzake journalistieke deontologie, zoals vastgelegd in een deontologische code. Ook waarborgen inzake de gangbare redactionele onafhankelijkheid moeten worden vastgelegd in een redactiestatuut. De onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de VRT-nieuwsdienst is cruciaal, zo stelt de VRT, en ook ik ben het daar volledig mee eens. Ik heb begrepen dat de commissieleden dit allemaal beamen.

Dit uitgangspunt is op zich niet in strijd met het lidmaatschap van een journalist bij een politieke partij. Artikel 110, tweede lid, van het redactiestatuut bepaalt dan ook dat een dergelijk lidmaatschap vrij is. Maar voor andere verdergaande vormen van betrokkenheid bij politieke activiteiten bepaalt het redactiestatuut wel specifieke voorschriften en maatregelen.

Zo bepaalt artikel 110, eerste lid, van het redactiestatuut dat niet-verkozen kandidaten, mandatarissen na beëindiging van hun mandaat en kabinetsmedewerkers na beëindiging van hun mandaat, voor een periode bepaald door de deontologische raad, niet betrokken mogen worden bij de programma's van de nieuwsdienst. Zodra een journalist besluit zich op een lijst te plaatsen of een bestuursmandaat op te nemen binnen een politieke partij, mag hij een tijdlang geen journalistiek werk meer doen. Artikel 110 van het redactiestatuut van de VRT dient dan ook in die optiek gelezen te worden.

In elk geval geldt het principe dat de bijdragen van een journalist aan een programma onpartijdig moeten zijn, luidens artikel 52 van het redactiestatuut, en dat een journalist ook buiten de uitoefening van zijn functie het vertrouwen van het publiek in de onpartijdigheid, nauwkeurigheid en goede trouw van de VRT nieuwsdienst niet mag verstoren, zoals staat te lezen in artikel 101 van het redactiestatuut. Dat verwijst heel duidelijk naar de persoonlijke verantwoordelijkheid van iedere journalist om daar een afweging te maken.

Zoals de VRT gisteren ook zelf in een perscommuniqué meldde: "Journalisten kunnen lid zijn van een politieke partij, dat is hun grondwettelijk recht, maar ze mogen geen externe activiteiten uitoefenen die de onpartijdigheid en professionele verslaggeving van VRT Nieuws ondermijnen. Ook om die reden moet een journalist toelating vragen aan de hoofdredactie voor hij een externe cumulatie mag uitoefenen."

Ook de VVJ en de Raad voor de Journalistiek stellen dat het lidmaatschap van een politieke partij mogelijk is voor journalisten. Politieke journalisten hebben recht op een politieke

voorkeur, maar vrij algemeen geldt een politieke onthoudingsplicht. Met andere woorden: politieke journalisten zullen hun politieke voorkeur niet veruitwendigen.

Het redactiestatuut van de VRT ligt in lijn met en is zelfs dikwijls strenger dan de voorschriften van de Code van de Raad voor de Journalistiek. Het redactiestatuut van de VRT bevat immers een reeks zeer gedetailleerde voorschriften. De Code van de Raad voor de Journalistiek bevat geen bepalingen over het lidmaatschap van een politieke partij. Zoals eerder vermeld, is die problematiek wel geregeld in het redactiestatuut van de VRT. Evenwel staat in de richtlijn bij artikel 9 van de code bepaald dat de hoofdredacteur, of degene die deze journalistieke functie uitoefent, de eindverantwoordelijkheid draagt voor het geheel van het journalistieke product. Hij of zij bewaakt de onafhankelijkheid en de integriteit van de redactie, zodat ze de regels voor behoorlijk professioneel gedrag en de journalistieke ethiek correct kan toepassen. Naast de individuele verantwoordelijkheid van de journalist hebben we dus een verantwoordelijkheid van de hoofdredactie.

Gegevens over de politieke opvattingen van een persoon, laat staan het lidmaatschap van een politieke partij, worden door de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens beschouwd als uitermate gevoelige gegevens waarvan de verwerking verboden is. De VRT kan dan ook, juridisch gezien, haar werknemers niet verplichten om dergelijke persoonsgegevens aan haar kenbaar te maken, laat staan om die publiek te maken. Ik ben dan ook absoluut niet bereid de VRT op te leggen op enige manier het partijlidmaatschap van haar journalisten bekend te maken of verdere gegevens daarover te verstrekken.

De politieke berichtgeving moet, net als alle andere berichtgevingen, onpartijdig zijn. Alle journalisten van de nieuwsdienst moeten die waarde uitdragen. De VRT moet, samen met de journalisten, dan ook permanent de uitoefening bewaken van hoe zij de deontologie van de nieuwsdienst dagdagelijks in de praktijk kan waarmaken. De VRT moet haar inspanningen op dat vlak verhogen, indien dat nodig blijkt.

De VRT heeft alvast verschillende mechanismen in werking die zij hanteert om de objectiviteit van de politieke berichtgeving te vrijwaren. Op regelmatige tijdstippen zijn er voor journalisten opleidingen ‘beroepsethiek’. Alle nieuwe journalisten krijgen ook die opleiding. In die opleiding is er aandacht voor alle deontologische aspecten van de journalisten, waaronder ook onpartijdigheid, daarbij verwijzend naar het redactiestatuut, artikel 101, dat zegt: “De behoorlijke uitoefening van zijn opdracht veronderstelt dat de journalist ook buiten de uitoefening van zijn functie het vertrouwen van het publiek in de onpartijdigheid, nauwkeurigheid en de goede trouw van de VRT Nieuwsdienst, en in de professionaliteit van de berichtgeving niet verstoort.” Dat is het artikel dat iedere journalist voor zichzelf moet gebruiken om zijn daden en handelen af te wegen.

Daarnaast streeft de openbare omroep ernaar om de hoogste normen in de journalistieke deontologie na te streven. De regels hiervoor zitten vervat in een redactiestatuut – dat er niet bij alle media is, maar wel bij de VRT – en een deontologische code – die er ook niet bij alle media is – die door elke journalist gerespecteerd moeten worden. Dat statuut stelt dat de hoofdredactie deontologisch verantwoordelijk is voor zijn redactie. Daarnaast voorziet het redactiestatuut ook nog eens in een deontologische adviesraad en een deontologisch beroepscollege die een advies, respectievelijk een beslissing in beroep kunnen geven rond deontologische kwesties.

De bevoegdheden van die verschillende instanties binnen de nieuwsdienst zijn specifiek omschreven in het redactiestatuut. Zo stelt artikel 19 van het redactiestatuut: “De algemeen hoofdredacteur en de andere hoofdredacteurs van de nieuwsdienst vormen samen het college van hoofdredacteurs. Het college van hoofdredacteurs coördineert de werking van de verschillende redacties en waakt over de eenvormige toepassing van de deontologische code.”

Artikel 22 handelt over de bevoegdheden van de deontologische adviesraad. Daarin wordt onder meer vermeld: “De deontologische adviesraad is een door journalisten verkozen orgaan dat bevoegd is om gevraagd en ongevraagd deontologisch advies te geven aan de hoofdredacteurs. De deontologische adviesraad heeft ook als taak om het bewustzijn en de alertheid voor deontologische problemen bij collega-journalisten te bevorderen en de journalisten te informeren over eventuele nieuwe ontwikkelingen op dat vlak. Ze staat de hoofdredacteurs bij in het aanhouden van een deontologische lijn op de redactie. De deontologische adviesraad is ook het aanspreekpunt en de brug met de overkoepelende raad voor de journalistiek. De deontologische adviesraad kan ook bemiddelend optreden bij beroepsethische meningsverschillen op de redactie. De individuele leden van de adviesraad of de raad als geheel zijn ook aanspreekbaar voor collega’s om formeel of informeel advies te geven bij deontologische afwegingen.”

Het deontologisch beroepscollege is in principe samengesteld uit een niet-betrokken hoofdredacteur, de algemeen directeur productie en twee journalisten afgevaardigd door de deontologische adviesraad en de gedelegeerd bestuurder. In geval van persoonlijke betrokkenheid van de algemeen directeur en/of gedelegeerd bestuurder wordt een ander niet betrokken lid van het directiecomité aangesteld. Het neemt ook beslissingen over deontologische kwesties. Nieuw aangenomen journalisten worden op die manier opgeleid en krijgen die instructies en begeleiding mee.

Collega’s, ik hoop dat ik duidelijk heb kunnen weergeven dat het een persoonlijk recht voor iedereen is om een politieke voorkeur te hebben. Dat is het recht van een journalist, maar even goed het recht van een politiemann, een brandweerman of een ambtenaar bij de administratie. Uiteraard moet iedereen dat recht op een zeer omzichtige manier invullen, rekening houdend met de doelstellingen en de waarden van het ambt. Het is duidelijk dat de VRT wel degelijk een hele hoop maatregelen heeft om dat recht te bewaken: een uitgewerkte deontologische code en organen die daarover kunnen waken. Dat neemt niet weg dat het zeer goed en nuttig is om het debat steeds met open vizier te voeren, omdat we altijd met een heel delicate afweging zitten van wat kan en niet kan. Daarover moet een open debat mogelijk zijn.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Mijnheer Vandaele, Jos Van Eynde zaliger is nooit hoofdredacteur geweest van Vooruit. Het was de Volksgazet. Dat wou ik maar even meegeven.

Minister, ik wil u van harte feliciteren met een zeer goede poging om in dit debat de vis te verdrinken. U hebt overlopen wat er allemaal voorhanden is aan deontologische codes, redactiestatuten en dergelijke meer. Maar als die er in het verleden al allemaal waren, dan zou er vandaag toch geen probleem meer mogen zijn? We stellen vast dat er wel degelijk een probleem is.

Het is mij niet te doen om de figuur van Siegfried Bracke. Ik apprecieer de man zeer erg. Ik apprecieer ook zijn eerlijkheid. Sinds hij politicus is, geeft hij in verschillende interviews toe dat de VRT in zijn periode niet anders heeft gedaan dan een poging ondernemen om het Vlaams Blok vroeger en het Vlaams Belang vandaag aan te vallen en die oppositiepartij vanuit de openbare omroep een kopje kleiner te maken. Die eerlijkheid siert hem.

Mij is het niet te doen om de heer Bracke, maar wel om het feit dat zijn situatie maar het topje van de ijsberg is. Hij was en is niet de enige in zo’n situatie bij de VRT. Als je even overloopt wat er de afgelopen dagen is gebeurd, kun je niet anders dan vaststellen dat men nog altijd het potje gedekt wil houden.

Jos Bouveroux heeft een open brief geschreven aan Bracke waarin hij zegt: hou er maar mee op en beken maar niet te veel in de media en stop maar met uw klacht bij de Raad van de Journalistiek, want wie weet wat er nog allemaal komt bovendrijven. Zinnen zei tegen Hoflack dat hij zijn bek niet mocht opendoen omdat hij er indertijd nog niet was. Dat is

allemaal om het potje gedekt te houden. Intussen proberen we de fout via de VRT en haar woordvoerder louter bij Bracke te leggen. Er was toch geen probleem met objectiviteit bij de VRT? Er was geen probleem qua partijdigheid. Het was allemaal de schuld van die stoute Bracke. Dat is het gedeelte ‘Bracke bashing’.

Dan valt me nog op dat de VRT een week nodig had om tot een standpunt te komen over politieke beïnvloeding en over de partijlidkaart van heel wat leden van de nieuwsdienst. Daar zijn dus heel wat onderhandelingen aan voorafgegaan. Dat komt omdat de VRT vandaag nog altijd gepolitiseerd is en die politieke kleur ook vandaag nog een rol speelt in de nieuwsdienst.

Ik weet wel waarom de heer Crombez en u, minister, beweren dat iedereen lid mag zijn van een partij, en dat dat in de Grondwet staat. Als we dat gaan meten bij de VRT-nieuwsdienst zouden de woorden van de heer Decaluwe wel eens bewaarheid kunnen worden, namelijk dat het niet alleen een perceptie is dat de VRT – en haar nieuwsdienst – een rood bastion is, maar dat het misschien wel eens realiteit zou kunnen zijn. Dat is het probleem. Daarom geeft u een lijstje van alle regeltjes. Aan de kern van het probleem wordt niet geraakt.

U bent het toch met mij eens, collega's, dat het uitoefenen van het beroep van journalist toch wel wat anders is dan het beroep van bakker? Dat geldt zeker voor de politieke berichtgeving en voor een wetstraatjournalist. Een bakker kan zijn bloem eens ergens anders gaan kopen en daarmee brood bakken. Dat is iets anders. Een journalist geeft informatie aan de bevolking, aan de kijker en luisteraar, en die moet neutraal en objectief zijn. Dat mag niet partijpolitiek gestuurd zijn. Nu is eindelijk duidelijk bewezen dat het in het verleden zo was, dat de VRT een politiek wapen was van het politieke establishment in dit land. In al die pogingen om het potje gedekt te houden, kunnen we er niet naast kijken: de VRT is dat nog altijd.

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Ik heb een oproep voor de tegenstanders van Siegfried Bracke, namelijk: doe zo voort. Drijf Bracke tot absolute ergernis, dan kan hij de Wikileaks van de openbare omroep worden. Hij kan dan alle kaarten op tafel leggen. Ik hoop dat hij tot waanzin gedreven wordt in de pers. (*Gelach*)

Minister, ik vind uw antwoord spijtig, zwak en te weinig. U orakelt hier al meer dan een jaar hoe belangrijk het is dat een openbare omroep correcte en objectieve pluralistische nieuwsberichtgeving brengt. Als we u dan een vraag stellen die hoogst ambetant is voor de openbare omroep, dan begint u alles op te sommen wat we al weten. Dat staat allemaal in het decreet. U kunt ons daarover een e-mail sturen, dan verliezen we tenminste onze tijd niet met naar u te luisteren.

Het is ook hypocriet. Als u de Handelingen had gecheckt, had u gezien dat ik in 2009 en 2010 – al voor u mediaminister was – in het parlement heb voorgesteld om een objectiviteits- en onafhankelijkheidsclausule te laten opnemen in de beheersovereenkomst. Ik heb dat zelfs ter stemming voorgelegd. U beroept zich op de decreten, de deontologie en de redactiestatuten, maar u weet dat dat allemaal niet bindend is, en er kunnen geen sancties volgen als er een overtreding gebeurt. Ik heb dat voorgelegd naar buitenlands voorbeeld en het is telkens weggestemd door zowel meerderheid als een deel van de oppositie. Het is hypocriet om hier te komen vertellen dat we moeten streven naar onafhankelijkheid. Keur dan ook mijn voorstel goed.

De invoering van zo'n clausule in de beheersovereenkomst die we nu bespreken zou ideaal zijn. Het is ideaal om nu dit debat te voeren. Laten we Siegfried Bracke niet aan de hoogste boom opknopen, want dan moeten we een heel bos rechtzetten voor de mensen van de nieuwsdienst die we gaan opknopen. Dat moeten we niet doen.

Ik vind het vreemd hoe het geheugen van heel wat commissieleden hier werkt. U spreekt over het over en weer hoppen. Herinnert u zich niet de sp.a-schepen in Antwerpen die nadien terug

in dienst ging bij de VRT en de heisa daarrond? Dat ging inderdaad niet om iemand van de nieuwsdienst, maar iemand die bij vrije tijd en amusement zat. Ik heb het over Kathy Lindekens. De discussie is helemaal niet nieuw. Zolang er geen overwicht is van een bepaalde politieke strekking bij de openbare omroep, heb ik daar geen probleem mee, want dan corrigeren de journalisten zichzelf. Dan laten ze dat niet toe. Ik heb evenmin een probleem met mediamensen en journalisten die over en weer hoppen van de politiek naar de journalistiek en omgekeerd. U vindt dat misschien raar in mijn geval. Het zou gewoon nog meer moeten gebeuren.

Het is de dominante functie die hier nu een rol speelt. Daar gaan we zo vlotjes aan voorbij. Het zijn de hoofd- en eindredacteurs die hun politieke stempel op het nieuws kunnen drukken, en een volledige redactie subtiel – niet openlijk, we zijn hier niet in het vroegere Rusland – kunnen laten draaien in functie van de verkiezingen. Concreet voorbeeld? Ik heb een vraag, misschien moet ik het rechtstreeks aan Bracke vragen. Wat heeft hij gekregen voor het creëren van Freya Van den Bossche van sp.a? Ze bestond niet, hij heeft haar gemaakt. Dus vraag ik me af wat daartegenover stond. Een lekkere lunch of iets anders. We lezen regelmatig over het verlenen van hand- en spandiensten. U mag blazen, minister. Altijd als we zulke vragen stellen, trekt u een pruillip. U bent minister van Media, wij verwachten antwoorden van u.

Het is heel grappig wat u vertelt. Volgens de code die u aanhaalt, waakt de eindverantwoordelijke over de politieke onafhankelijkheid. Dat staat letterlijk op papier. Dat is de hoofdredacteur. Van 2007 tot 2009 was Siegfried Bracke hoofdredacteur van de nieuws- en duidingprogramma's van de openbare omroep. Als ik het goed begrijp, moest hij dus waken over de politieke onafhankelijkheid van wat hij zelf deed. Ik kan me inbeelden dat hij zichzelf gaat aangeven in zo'n situatie en zegt dat hij hand- en spandiensten levert voor een politieke partij. Dat zou hem sieren als hoofdredacteur – u begrijpt het cynisme.

Hij was veertien jaar lang lid van sp.a – iedereen mag lid zijn van een politieke partij, dat interesseert me eigenlijk niet, dat is inderdaad een recht –, en tegelijk hoofdredacteur. Hij zat in een dominante functie. Daar wringt het schoentje: hij was niet een of andere journalist, hij bepaalde de richting van de verkiezingsprogramma's. Hij bepaalde welke politici werden uitgenodigd in politieke en duidingsprogramma's. Bracke vervulde een symboolfunctie. En u hebt geen middelen om dat in de toekomst te voorkomen. Vandaag een sp.a'er, morgen een N-VA'er. Zo gaat dat volgens de grote partijen. Hoe gaat u dat verhinderen in de toekomst? Ik pleit nogmaals voor die clause in de beheersovereenkomst. Ik zou graag willen dat we daar in deze commissie afzonderlijk over debatteren.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

De heer Bart Tommelein: Ik sta versteld van de bochten die sommigen maken binnen één commissie. Daarnet was het totaal onaanvaardbaar dat een journalist lid was van een politieke partij, en nu moet het wel kunnen, het is een recht. *(Opmerkingen van de heer Jurgen Verstrepen)*

Ja goed, dat is voortschrijdend inzicht, mijnheer Verstrepen.

De heer Jurgen Verstrepen: Citeer me dan maar eens. Ik vermoed dat u dat niet kunt.

De heer Bart Tommelein: Wat is het nu? Mag iemand lid zijn van een partij of niet?

De heer Jurgen Verstrepen: Ja, dat mag. Durft u hier te zeggen dat ik daarnet heb gezegd dat dat niet mag?

De heer Bart Tommelein: Ja.

De heer Jurgen Verstrepen: U durft dat? Ik zal u mijn tekst overmaken en ik vraag dat u zich verontschuldigt. U liegt. *(Rumoer)*

De heer Bart Tommelein: Het is niet mijn gewoonte te liegen, mijnheer Verstrepen.

Collega's, volgens mij ligt de figuur van Bracke mee aan de basis van deze toestand. We proberen nu alles onder controle te krijgen. Er is sinds 2007 een deontologische code. Die code is duidelijk. Een journalist die werkzaam is bij de VRT onthoudt zich van elke subjectiviteit, is onpartijdig en doet op een onpartijdige manier aan verslaggeving. Die deontologische code kan niet duidelijker zijn.

Daarnaast zeg ik heel duidelijk dat een journalist recht heeft op een eigen mening, op vrijheid van meningsuiting en op het lidmaatschap van om het even welke organisatie. Het doet er niet toe of dat nu een vakbond is of een politieke partij of een andere organisatie.

Vóór de heer Bracke zijn een pak journalisten in identiek dezelfde situatie terechtgekomen. De heer Van Dienderen is naar Groen! gegaan. De heer Van Wallendael was journalist en is schepen geworden voor sp.a in Antwerpen, en parlements lid. De heer Groenwals is geen parlements lid geworden. Hij is nu terug bij de VRT, maar hij heeft een kabinetsfunctie gehad bij Spiritminister Anciaux. De heer Sterckx, mijn eigen partijgenoot, was journalist, maar is naar Open Vld overgestapt. De heer Belet was journalist en is naar CD&V gegaan. De heer Yüksel, die hier naast ons zit en die ik altijd heb gekend als een zeer goed, onpartijdig journalist, ongeacht de vraag of hij al dan niet een partijkaart had, heeft op een bepaald ogenblik een politieke keuze gemaakt. Niemand van die mensen heeft aanleiding gegeven tot een discussie zoals de discussie die we vandaag moeten voeren.

Wat is immers het grote probleem? De heer Decaluwe heeft het aangehaald: de heer Bracke heeft zelf op een bepaald ogenblik de kat de bel aangeboden. Dat is de oorzaak geweest van een steeds groeiende discussie over zijn persoon. Bovendien heeft hij dan nog eens gedreigd met een klacht bij de Raad voor de Journalistiek. Hij is een aantal collega's beginnen te viseren, met de stelling dat er wel meer met lidkaarten waren en dat deze of gene dit of dat had gedaan. Plots was hij als een kat in het nauw. Eerlijk gezegd, ik denk niet dat het zo'n groot verhaal was geweest als hij vandaag sp.a-parlements lid was. Hij heeft natuurlijk een keuze gemaakt die zeer controversieel is. Dat zijn verleden nu aan de oppervlakte komt, maakt dat nog controversieler. Of die keuze verkeerd is geweest, moet hij voor zichzelf uitmaken. Ik heb daar mijn mening over. Hij is een vrij man. Hij maakt zijn eigen keuzes. Als men echter in de vuurlinie staat, moet men op een bepaald ogenblik zijn verantwoordelijkheid nemen. Als die zaken naar boven komen, dan moet men ermee ophouden de eigen partij in diskrediet te brengen. Ik ben er immers van overtuigd dat de N-VA vandaag niet zo gelukkig is met de gang van zaken. Laten we eerlijk zijn: dit is geen N-VA-bashing. Had de heer Bracke in De Pappenheimers gezwegen over het feit dat hij misschien korte tijd lid was geweest, dan was er niets aan de hand geweest. Keer op keer heeft hij echter uitspraken gedaan die naderhand werden tegengesproken. Op een bepaald ogenblik heeft hij zijn vroegere partij en zijn huidige partij in een moeilijk parket gebracht en heeft hij zijn werkgever – en ik benadruk nogmaals dat het gaat over zijn huidige werkgever – in diskrediet gebracht. Welnu, ik zou het weten: mocht ik mijn werkgever op zo'n manier in diskrediet brengen, dan zou ik slechts één ding doen, namelijk de eer aan mezelf houden en ontslag nemen.

De voorzitter: De heer Decaluwe heeft het woord.

De heer Carl Decaluwe: Voorzitter, een aantal leden, vooral van sp.a en de N-VA, proberen toch wel enigszins de vis te verdrinken. De heer Tommelein heeft een punt: mocht de heer Bracke zijn overgestapt naar een andere partij of mocht er bij de oorsprong sprake zijn geweest van een andere partij, dan zou het een ander verhaal zijn geweest. Ik ben daar echt van overtuigd.

De heer Tommelein vergeet nog één factor, namelijk de gemeenteraadsverkiezingen in Gent. Dat zal ook wel meespelen bij de aanpak. De heer Crombez had het over de ziekte van dit land. U moet maar eens alle media bekijken. Dit is het enige land ter wereld waar toppolitici elkaar amuseren in spelletjesprogramma's en quizen, terwijl heel het land immobiel is. Dat

is slechts een nuchtere vaststelling. De ene vindt dat positief. De andere vindt dat minder positief.

Minister, u hebt een volledige opsomming gegeven van alle mogelijke beschotten, codes en charters. Om de twee jaar komen er bij. Maar nogmaals, het is niet omdat men zich theoretisch indekt, dat alles vlotjes verloopt. Het valt me op dat de VRT-nieuwsdienst sinds december, sinds de rel over er wat is gebeurd in Chili, jammer genoeg fouten maakt. Ze maakt fouten, ondanks alle mogelijke codes en charters, terwijl commerciële zenders, die misschien al die beschotten niet hebben, op dat vlak misschien veel minder fouten maken. Ik vind dat de VRT eens intern moet bekijken of dat ligt aan de werkdruk of aan iets anders. Ik zou dat graag eens willen weten. Dat is gewoon iets dat ik de jongste twee à drie maanden heb vastgesteld, maar goed, de heer Tommelein zal daar straks iets meer over vertellen.

De VRT was goed begonnen, maar heeft in dit dossier opnieuw zeer ongelukkig gecommuniceerd. Daar blijf ik bij. De VRT heeft diverse malen in haar eigen voet geschoten. Ik hoop dat dit de laatste keer is geweest.

Ik blijf ervoor pleiten dat in de toekomstige beheersovereenkomst op de ene of andere manier een striktere scheiding zou worden gevonden tussen journalistiek en politiek. Dat geldt ook voor politieke debatten. Straks zullen een aantal grote journalisten misschien een aantal grote politieke debatten leiden. Misschien stappen ze daar ook beter vanaf, al naargelang wie die debatten organiseert. Minister, als men dingen oplegt, moeten daar misschien ook duidelijke sancties aan gekoppeld zijn. Dat zal misschien echt motiveren om bepaalde dingen te checken en te dubbelchecken, en niet mee te doen met bepaalde dingen. Mijn fractie is voor een striktere scheiding tussen journalistiek en politiek.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Wat is het verschil tussen de overstap van onder meer de heren Yüksel, Van Dienderen en Van Wallendael en die van de heer Bracke? Waarom is er nu zo'n commotie en was die er vroeger niet? Minister, op zich kunnen we een journalist immers niet het recht ontzeggen om lid te zijn van een politieke partij en zich daar in de luwte van zijn vak ook voor in te zetten. Het gaat over de leugenachtigheid wat de cumuls betreft. Door de manier waarop hij heeft gecommuniceerd over zijn andere activiteiten, heeft de heer Bracke dit eigenlijk uitgelokt. Zo eenvoudig is het. Mijnheer Tommelein, hij is een controversieel figuur. Het gaat over meer dan de houding. Hij was al controversieel in zijn vakgebied en hij blijft ook gewoon zo. De komende jaren zal dat ook zo blijven. Mijnheer Vandaele, wat dat betreft, wens ik u alleszins veel goede moed.

Minister, die leugenachtigheid straalt echter ook af op het beeld van de VRT, en dat vind ik jammer. U hebt met handen en voeten uitgelegd – terecht – hoe belangrijk die onpartijdigheid is en hoe die wordt bewaakt. Eerlijk gezegd, de geloofwaardigheid van het parcours van de heer Bracke is hier in het geding. Ik heb het zelf overigens ook aan den lijve meegemaakt. Dat zijn geen prettige dingen. Hij verwijt iemand bepaalde dingen die hij zelf in veel sterkere mate doet.

Zeker als het over die onpartijdigheid gaat, moet de journalist in kwestie daar zelf op een bepaalde manier mee omgaan, zo stelt u. Hij moet persoonlijk afwegen of iets kan of niet. Dat is een heel wankel basis om gedrag te bepalen.

Blijft dan de verwarde communicatie van onze eigen VRT. Als ik lees wat de VRT gisteren zei en wat ze vandaag zegt, dan vind ik daar niet dezelfde lijn in terug. Dat betreurt ik. Ik zou graag hebben dat er wat dat betreft een krachtige en glasheldere lijn is. Nogmaals, wat de heer Bracke doet, is voor zijn rekening, maar ik vind niet dat onze openbare omroep zich moet laten meeslepen in de ene of de andere richting.

De voorzitter: De heer Crombez heeft het woord.

De heer John Crombez: Het is opvallend in deze discussie dat de collega's die zelf journalistieke ervaring hebben, die journalist zijn geweest, erin slagen om de sterkst mogelijke bewoordingen te gebruiken, terwijl ze de situatie het best zouden moeten kennen. Het lijkt me sterk overdreven het te hebben over een graaicultuur en dergelijke. *(Opmerkingen van de heer Carl Decaluwe)*

Velen zijn het erover eens dat we ervoor moeten zorgen dat die onafhankelijkheid wordt bewaakt. Ik weet niet of het sterkste middel daarvoor een clause zal zijn. Ik blijf erbij dat het bij de journalisten in kwestie zelf ligt. Als het van mij afhangt, moeten journalisten inderdaad geen ideologische pamfletten schrijven. Ik ben daar ook niet voor. Deze commissie zou echter beter moeten kunnen en die discussie ten gronde voeren, in plaats van dat men enkel en alleen maar tot insinuaties overgaat. Ik onthoud daaruit dat men alleszins de daad bij het woord zal voegen, en dat de heer Decaluwe beschotten zal optrekken tussen zichzelf en de journalistiek.

De heer Carl Decaluwe: Mijnheer Crombez, nu moet u wel eens man en paard noemen. Wat heb ik te maken met journalistiek?

De heer John Crombez: Ik zeg alleen dat u de daad bij het woord zult voegen, en dat u bij uzelf zult beginnen. Meer zeg ik niet.

De heer Carl Decaluwe: Als uw minister eens naar mij luistert, dan zal dat misschien gebeuren. *(Opmerkingen)*

We kunnen eens bij bepaalde mensen de doos van Pandora openen. Dat zou wel eens plezant kunnen worden. *(Opmerkingen)*

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Mijnheer Crombez, het is spijtig dat u de discussie zo bagatelliseert en minimaliseert, terwijl u heel goed weet welke opdrachten sp.a en andere partijen de voorbije jaren aan bepaalde journalisten hebben uitbesteed. *(Opmerkingen van de heren John Crombez en Chokri Mahassine)*

Ik zal u dat bij een andere gelegenheid eens zeggen. *(Opmerkingen van de heer Chokri Mahassine)*

Mijnheer Mahassine, een beetje respect. U zit hier niet in Limburg. *(Opmerkingen van de heer Carl Decaluwe)*

De voorzitter: Collega's, mag ik vragen dat jullie de heer Yüksel zijn zin laten afmaken.

De heer Veli Yüksel: Minister, ik pleit ervoor dat de zaken, al die statuten en codes en artikelen, die u daarnet hebt opgesomd geen dode letter blijven en dat de VRT en de nieuwsdienst daar echt eens werk van maken. Ik heb in mijn carrière weinig sancties gezien bij inbreuken met betrekking tot dergelijke zaken. Wij moeten daar echt werk van maken.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Minister, ik vermoed dat u niet meer zult antwoorden op de replieken. Ik stel als interpellant alleszins vast dat men bij sp.a geen vuiltje aan de lucht ziet en niet vindt dat er moet worden ingegrepen. Ik vind van wel. Ik zie dat er bij de collega's van CD&V wel behoefte is om in te grijpen en om bepaalde scheeftrekkingen bij de VRT recht te zetten. Ik kan de CD&V daarbij de steun van Vlaams Belang aanbieden.

Met redenen omklede motie

De voorzitter: Door de heer Wienen, door de heer Tommelein, door de heer Verstrepen en door de heer Caron werden tot besluit van deze interpellatie met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het incident is gesloten.

■

**Interpellatie van de heer Bart Tommelein tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de deontologie van de VRT-nieuwsredactie
- 103 (2010-2011)**

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

De heer Bart Tommelein: Minister, voorzitter, collega's, mijn interpellatie sluit qua onderwerp op het eerste gezicht, maar dan toch niet op dezelfde manier, aan bij het vorige debat. Ik wil het hebben over de VRT als openbare omroep, haar nieuwsredactie en de manier waarop het nieuws wordt gebracht.

Ik weet dat dit een gevoelig thema is. Ik viseer zeker niet de mensen van de nieuwsredactie zelf. Een aantal van hen ken ik. Zij proberen op een uitzonderlijke manier hun job te doen, maar het journalistieke metier staat in zijn totaliteit toch wel onder zeer zware druk, niet alleen van buitenaf maar ook van binnenuit. De nieuwe media hebben het er niet eenvoudiger op gemaakt. Het moet alsnog sneller gaan. Het internet, met al zijn toepassingen, heeft de luxe dat het op een onvoorstelbaar snelle manier informatie kan inwinnen. De concurrentie om als eerste een belangrijk item aan te snijden, is vandaag een feit. Gelukkig heeft de Vlaamse Vereniging voor Journalisten via de Raad voor Journalistiek een code opgesteld waaraan de leden zich moeten houden.

Het eerste artikel, "De journalist bericht waarheidsgetrouw", geldt als een adagium waaraan niet mag worden getornd en geraakt. Toch zien we hier en daar fouten en uitschuivers in het nieuwsproces binnensluipen. Ik ga ervan uit dat de toenemende druk hiervan de oorzaak is. Misschien gedeeltelijk. Op de redactie van een openbare omroep zou het mogelijk moeten zijn om aan die economische en commerciële druk te ontsnappen. De redactie van de VRT heeft de primaire publieke opdracht van de VRT als taak, namelijk het brengen van een onpartijdig, kwaliteitsvol en bovenal geloofwaardig en correct nieuwsaanbod. Het valt dan ook enorm te betreuren dat net die redactie de afgelopen weken een aantal keren met de billen bloot is komen te staan.

Het begon een aantal weken geleden toen bekend raakte dat een journalist die een reportage maakte over de cholera-epidemie in Haïti de montage manipuleerde. Het verhaal is bekend. Er werd een steen geworpen naar de journalist en hij moest wegduiken. Daardoor leek het erop alsof hij met kogels werd bestookt. Dit feit dateert al van oktober, maar raakte pas onlangs bekend. Opvallend was de verklaring van een van de hoofdredacteuren van de VRT: "De hoofdredactie weet dergelijke dingen vaak pas als laatste."

Minister, dit is zoals de bedrogen echtgenoot of echtgenote – ik wil niet seksistisch zijn zoals uw collega mevrouw Temmerman – of zoals de bedrogen partner, die het ook altijd als laatste weet. De hoofdredacteur sprak in ieder geval van een zware deontologische fout die niet kan worden getolereerd. De journalist werd dan ook voor onbepaalde tijd op non-actief geplaatst inzake buitenlandse opdrachten.

Op 9 januari werden we door de redactie op een tweede blunder getrakteerd. Toen werd op de online nieuwssite de dood aangekondigd van een politica die al een aantal maanden ernstig ziek was. Ook een verwijzing naar mogelijk binnenkomende reacties van collega's stond een halve dag lang op de website. Volgens de VRT was de pagina enkel voor intern gebruik bedoeld om het overlijden van de betrokkene voor te bereiden. Hoe pijnlijk kan het zijn? Dit is waarschijnlijk een slordigheid, maar toch moeten er, gezien de ernst van het onderwerp, vragen worden gesteld.

Het is trouwens niet de eerste keer dat iemands overlijden verkeerd wordt aangekondigd via de openbare omroep. Een aantal jaren geleden werd onze koningin Fabiola hetzelfde lot toebedeeld. Ik hoop dat de betrokken politica op dezelfde manier jaren later nog altijd gezond en wel is. De hoofdredactie zal haar wel verontschuldigen hebben aangeboden, maar we kunnen er toch niet omheen dat het een fout was.

We zouden kunnen aannemen dat deze twee fouten niets met elkaar te maken hebben en dat het een spijtige maar toevallige samenloop van omstandigheden betreft, maar vorige week ging de VRT-redactie, weliswaar samen met enkele andere media, nog eens uit de bocht. Ditmaal werd het ontslag aangekondigd van de heer Cortebeeck, voorzitter van het Algemeen Christelijk Vakverbond (ACV), naar aanleiding van de debatten en de goedkeuring van het interprofessioneel akkoord. Men had een open brief ontvangen waarin de heer Cortebeeck meer uitleg gaf bij zijn ontslag. Dit bericht werd, zonder het grondig te checken en te dubbelchecken, opgenomen in het laatavondjournaal op Eén. Later bleek dat de open brief was verstuurd vanuit een vals e-mailadres. Daardoor moest bij de VRT alles worden rechtgezet en moest het item uit de herhaling worden geknipt. Ik ben gaan slapen met de mededeling dat Luc Cortebeeck ontslag nam. Enkele minuten later werd ik wakker ge-sms't met de mededeling dat hij dan toch geen ontslag nam. Ze hebben mij daarvoor uit mijn slaap gehaald. *(Opmerkingen van de heer Carl Decaluwe)*

Mijnheer Decaluwe, u zou eens moeten weten hoe vaak ik al van u heb wakker gelegen. *(Gelach)*

De voorzitter: U bent niet alleen. *(Gelach)*

De heer Bart Tommelein: Collega's, van de drie fouten is de laatste de meest ernstige. De redactie heeft zich in de luren laten leggen door een vals bericht. In de deontologische code voor de VRT-journalist staat nochtans heel duidelijk dat snelheid niet ten koste mag gaan van nauwkeurigheid. Ik overloop even het eerste punt van de code van de Raad voor de Journalistiek, "Waarheidsgetrouw berichten". "1. De journalist bericht waarheidsgetrouw. Dit vloeit voort uit het recht van het publiek om de waarheid te kennen." In het geval van mevrouw Morel was dit duidelijk niet het geval.

"2. De journalist publiceert alleen informatie waarvan de oorsprong hem gekend is. De journalist checkt de waarachtigheid van de informatie. In de mate van het mogelijke, en voor zover dit relevant is, maakt hij de bron van zijn informatie bekend." Dit is in het geval-Cortebeeck niet gebeurd. Ik zit nog maar aan punt 2 van "Waarheidsgetrouw berichten" en ik heb al twee gevallen beet.

"3. De journalist schrapt of verdraait geen essentiële informatie in teksten, beelden, klankfragmenten of andere documenten". In het geval-Ramaekers is dat duidelijk wel gebeurd. Bij deze drie voorvallen bij de VRT werden de eerste punten van de code voor de journalistiek drie keer genegeerd.

Minister, missen is menselijk. Ik beweer niet dat ik nooit fouten maak, ik heb er misschien al meer gemaakt, maar drie blunders op zo'n korte tijd en dat bij de openbare omroep, de meest betrouwbare nieuwsbezorger van Vlaanderen, dat is echt iets van het goede te veel. Het gaat om de corebusiness van de VRT, maar telkens weer moet ik hier discussies voeren over de kwaliteit van de openbare omroep, over de kwaliteit van het nieuws. Ik vind dat men zich daar bij de VRT – en u ben minister van Media – eens moet over beraden. Eén keer kan. Twee keer kan eigenlijk al niet. Drie keer is echt van het goede te veel.

Minister, hoe komt het toch dat binnen zo'n korte tijdsspanne dergelijke uitschuiers kunnen worden begaan door de VRT-nieuwsredactie? Wat is hiervan de oorzaak? Is het louter toeval, of wijst dit op een structureel probleem binnen de nieuwsredactie?

Op welke manier werd en wordt er binnen de VRT gereflecteerd over deze uitschuivers? We lezen verontschuldiging, er worden bochten genomen, er wordt beraadslaagd en er verschijnt een communiqué, maar toch is er nog steeds een gevoel van onvoldaanheid.

Welke maatregelen zullen het management en de hoofdredactie van de VRT nemen, opdat de kans op dergelijke fouten tot een minimum worden herleid? Zijn er maatregelen om dit op korte of op lange termijn te vermijden?

Heeft de deontologische adviesraad, die zich wel heeft beraden over de vorige zaak, zich al uitgesproken over één van deze drie kwesties?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Voorzitter, ik heb nog niet wakker gelegen van het luisteren naar collega's, integendeel, ik val er meestal van in slaap. (*Rumoer*)

U ziet het, bij de VRT stapelt, nu Bracke weg is, de ene fout na de andere ... (*Rumoer*)

Voorzitter, de heer Tommelein heeft natuurlijk gelijk dat hij drie incidenten op rij in het tv-journaal van het goede te veel vindt. Het waren inderdaad drie serieuze uitschuivers: de fluitende kogels van Ramaekers in Haïti, de dood van Morel en het ontslag van Cortebeeck. Je vraagt je af hoe het Journaal van de VRT in die omstandigheden werd genomineerd voor een ster van de Vlaamse Televisie Academie en vtm niet.

Zeker het laatste voorval, dat met Cortebeeck, maar ook het tweede, heeft te maken met een essentieel element van de journalistiek: het checken van de bronnen. Dat is de eerste les van de eerste kleuterklas van de journalist. Sinds de uitzending van het televisieprogramma Basta van Neveneffecten is het duidelijk dat het checken van bronnen, evengoed bij de schrijvende als bij de audiovisuele pers, niet meer echt gebeurt.

Minister, ik begrijp dat u daar weinig aan kunt doen en dat u er waarschijnlijk ook weinig uitspraken over kunt doen, maar ik ben toch benieuwd naar de manier waarop de VRT daarmee omgaat. Het is ons aller openbare omroep en we maken ons allemaal zorgen over het imago van onze openbare omroep en zeker over de kwaliteit van het journaal. We kennen het gevolg voor Ramaekers, maar wat zal er gebeuren met die twee andere incidenten? Wat zijn de concrete gevolgen?

De voorzitter: De heer Decaluwe heeft het woord.

De heer Carl Decaluwe: Voorzitter, minister, ik moet eerlijk zeggen dat het al heel lang geleden is, al jaren, dat er in deze commissie nog zo veel gedebatteerd werd over de inhoud van programma's. Dat is veelzeggend. Nochtans waren er nog nooit eerder zo veel charters, codes en zo meer. Het is voor de eerste keer sinds jaren dat hier echt gedebatteerd wordt over fundamentele fouten die werden gemaakt in programma's. De fouten moeten stoppen, zo niet dreigt het 'huis van vertrouwen' het 'huis van wantrouwen' te worden. Dit moet echt stoppen, zeker met het oog op de geloofwaardigheid.

Minister, ik wil het onderwerp ietwat uitbreiden. We hebben het over nieuws en journalistiek. Ik refereer aan mijn betoog van vorige week. De heer Vandaele verwees al naar Neveneffecten. Wat mij steeds meer verontrust is dat een aantal programma's worden gemaakt in de stijl van Peeters & Pichal en Basta van Neveneffecten. Het ene is infotainment, het andere een komisch programma. Het zijn goede programma's – al kan men daar natuurlijk over discussiëren – maar het punt is dat automatisch de link wordt gelegd met de journaals. Vaak gebruikt men items uit die programma's daarna in het journaal als hoofdpunt. Dat gebeurt bovendien onder het mom van onderzoeksjournalistiek. Ik vraag mij af of de journalisten van de VRT al die punten hebben gecheckt en gedubbelcheckt – ik vrees van niet. Onder het mom van infotainment en van komische programma's maakt men dus nieuws. Hoe ver kan men daarin gaan? Het gaat om meer dan alleen het checken van de feiten.

Zondagavond heb ik me ook gestoord aan een uitzending van Panorama. Niet aan de inhoud – men is voor of tegen de vossenjacht, daar gaat het nu niet over – maar wel aan het feit dat het programma werd gemaakt door een freelancer met een achtergrond waaruit blijkt dat hij vooringenomen is. Op welke manier geef je nieuws en duiding als de maker vooringenomen is? Hoe wordt dat gecheckt? Onder wiens supervisie? Het programma zal ook politieke gevolgen hebben, want ook de nieuwsredactie pikt dit op. Men maakt telkenmale gebruik van een andere techniek. Dit valt z gezegd niet onder journalistiek, maar de beelden worden wel gebruikt in het nieuws.

Minister, het moet stoppen. De nieuwe beheersovereenkomst biedt ons een unieke kans om inzake informatie en duiding minder dan ooit de nadruk te leggen op kijkcijfers. We moeten daar vanaf. Natuurlijk moet er een voldoende bereik zijn, maar dat is geen probleem. De echte sleutelkijkcijfers moeten meer nadruk leggen op kwaliteit, op onderzoeksjournalistiek, op het verschil maken met de commerciële jongens. De openbare omroep moet grondiger zijn en mag geen fouten meer maken. In de toekomstige beheersovereenkomst moeten we sleutels zoeken om daar de nadruk echt op te leggen in plaats van op de kijkcijfers.

Dit bevestigt dat er allerlei codes kunnen worden uitgewerkt, maar die hebben niet veel nut als er geen sancties zijn. Ik hoor dat de sanctie voor het schietincident was dat de heer Ramaekers geen grote projecten meer mag doen. Wat is een groot project? Ik weet het niet. Misschien moet hij in plaats van naar Haïti naar IJsland vliegen, dat is misschien minder ver en minder groot. Als men dergelijke pertinente fouten maakt en men probeert om mensen te misleiden, mag het toch iets meer zijn, dat zal de kwaliteit van de programma's ten goede komen.

Mijn vraag is tweeledig: hoe zit het met sancties, en hoe kunnen informatie en duiding inzake de beheersovereenkomst meer het verschil maken en minder nadruk leggen op het spectaculaire – lees kijkcijfers?

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Ik heb aandachtig geluisterd naar de collega's over de voortzetting van de nieuwsdienst aan de Reyerslaan, de krabbenmand, deel 2. Ik begeef me op glad ijs, maar ik kan me niet van de indruk ontdoen dat bepaalde feiten worden opgeblazen. Ik hoor dat de openbare omroep de meest neutrale en kwalitatieve nieuwsleverancier van het land is. Ik weet dat niet, ik laat die beoordeling in het midden. Zeer velen brengen goede informatie op een andere manier. Om dan te zeggen dat de VRT een symbool is van hoe het moet, is in deze zaak wat moeilijk aan het worden.

Dit zijn fouten die al langer gebeuren. Het is ook al gebeurd dat een aflevering van Terzake met een bepaalde minister opnieuw werd opgenomen omdat ze onderuitging. Je kunt van alles oprakelen bij de openbare omroep.

Minister, u moet niet waken over journalistieke blunders. Blijf daar ver van weg. Ik wil niet in een landschap leven waarin een minister waakt over de journalistieke kwaliteit. Dat debat hebben we daarnet gevoerd. U begrijpt hoe gevoelig dat ligt.

Elke fractie moet de hand in eigen boezem steken, maar ik heb de raad van bestuur van de openbare omroep hierover nog niet gehoord. Ofwel heb ik iets gemist. Maar ik dacht dat dat het verlengstuk was van dit parlement. Wat zitten ze daar dan te doen, buiten staren naar een flatscreen?

Van het bericht van Luc Cortebееck lag ik niet wakker. Het was grappig. Ik moest dan ook denken aan Woestijnvis, met de valse persberichten. Daarover kunnen we urenlang debatteren, maar het gebeurt steeds meer in Vlaanderen: snelheid op de redacties, er gebeurt geen check meer. Vroeger werden drie bronnen gecheckt, tegenwoordig is een of een halve bron al genoeg. De nieuwsdienst heeft blindelings een nieuwsfeed gebruikt en vertrouwd die kwam van de persgroep Corelio. Eerst werd het via sms verstuurd, om snel te zijn. De

openbare omroep heeft het bericht van die exclusieve partner blindelings overgenomen in het journaal.

Daar wringt het schoentje: blind geloof in een andere redactie, die de fout heeft gemaakt. Laten we eerlijk zijn. Het komt uit De Standaard, de zogezegde kwaliteitskrant die door de openbare omroep wordt opgehemeld als duidingsbron, maar die nu plots een fout maakt. Ik verwijt de nieuwsredactie dat ze dat klakkeloos overneemt. Het schoentje wringt bij de scheiding tussen bepaalde commerciële groepen, die sneller wil zijn, die geld verdienen aan die sms. Ik hoop dat de tweede sms van Cortebeeck, die ik ook heb gekregen, gratis was, want anders ga ik reclameren.

Als Belga een bericht verstuurt, staat dat ook op verschillende websites. Als het fout is, wordt het ook blindelings overgenomen. Dat debat moeten we voeren, wat niet wegneemt dat er een opeenstapeling is van een aantal foutjes. Ik heb de indruk dat er intern veel wordt afgerekend. Het is heel gemakkelijk om bepaalde zaken in de actualiteit te brengen bij de openbare omroep over de werking van de redactie aldaar.

Minister, ik blijf wat op de vlakke, maar ik hoop dat u zich niet te veel moeite en wel oog hebt voor de allianties van de redacties en de openbare omroep met andere nieuwsredacties. Hoe betrouwbaar zijn die?

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Het belangrijkste is dat de VRT af moet van het kijkcijferfetisjisme, van in alles de eerste te willen zijn. In de fouten die hier werden aangehaald, gaat het over zo sensationeel mogelijk nieuws en hoge kijkcijfers hebben, zoals het geval-Ramaekers, zoals het ontslag van Cortebeeck, om de andere zenders concurrentie aan te doen. Dat is niet de taak van de VRT. De VRT moet af van de drang om als eerste in alles te zijn, de drang naar primeurs. De VRT moet vooral de drang hebben om het beste en kwalitatief meest hoogstaande nieuws van allemaal te maken. Ze moet een onderscheid maken met de commerciële omroepen en andere spelers in het veld. Ze moet een commerciële rol afzweren en niet enkel naar de kijkcijfers staren. Je kunt alleen maar kwalitatief nieuws maken als het is gebaseerd op duidelijke en objectieve bronnen, op het feit dat het wordt gemaakt door objectieve en onafhankelijke journalisten. Dat is essentieel.

We moeten ook de grens bekijken tussen informatie en infotainment. In de infotainment-sector wordt een soort onderzoeksjournalistiek ontwikkeld die er eigenlijk geen is. Als de VRT-nieuwsredactie zich aan de deontologische code wil houden, moet ze, indien ze aan alias-, onderzoeks- of undercoverjournalistiek doet, dat duidelijk melden aan de hoofdredactie. Er moet een akkoord zijn. Er moet worden nagedacht of het sop de kool waard is, of het interessant genoeg is om tot zulke maatregelen over te gaan.

De productiehuisen in de infotainmentsector hebben daar geen last van. Die doen maar op, en komen dan dikwijls met foute feiten naar buiten. Over dat fenomeen mag rustig worden nagedacht.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Minister, het kan toeval zijn dat er drie incidenten zijn op korte termijn. Wat mij heeft beroerd, is de geloofwaardigheid. Dat is het enige dat telt, en ook kwaliteit.

Ik heb me ook geërgerd aan twee reportages omdat ze heel eenzijdig waren. Het ging over objectiviteit, pluralisme en meervoudigheid van het belichten van thema's. Ik bedoel de reportage in Terzake over het Ballet van Vlaanderen en de Koppenreportage over geluidsnormen. Het gaat niet over standpunten waar ik voor of tegen ben, die daar zijn gezegd. Het was in elk geval niet professioneel en niet degelijk in elkaar gestoken.

Het gaat over duiding. Ik denk dat er een probleem is van prestatiedruk, ofwel van concurrentiedrift, de drift om te scoren, primeurs te hebben, veel gezien en gelezen te

worden, geliefd te zijn. Als ik enkele elementen samenvoeg, dan denk ik dat de hoofdredactie een denkoefening moet maken om het pluralisme, de meervoudigheid, de juistheid en de objectiviteit van berichtgeving in de gaten te houden.

Mijnheer Tommelein, er zijn nog andere feiten te noemen dan die die u noemt. Het zijn geen flagrante fouten, maar het is wel eenzijdige berichtgeving.

De voorzitter: De heer D'Hulster heeft het woord.

De heer Steve D'Hulster: Ik ben geen lid van deze commissie, maar het afgelopen anderhalf uur was heel boeiend. Als dat elke keer zo is, kom ik volgende week zeker terug.

Namens mijn fractie wil ik aandacht vragen voor een specifiek aspect van de journalistieke deontologie. De afgelopen weken is het opgevallen dat er geregeld minderjarigen in beeld kwamen en bij naam werden genoemd. Vaak waren dat minderjarigen die in moeilijke situaties verkeren. We moeten daar heel goed voor opletten. Dat moet een belangrijk deel uitmaken van het journalistieke deontologische denken.

Ik onthoud dat debat en zelfregulering de enige twee pistes zijn. We moeten wijzen op de verantwoordelijkheid van de individuele journalisten, van de redacties en van de beroepsgroepen en hen stimuleren om tot een betere journalistieke deontologie te komen.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Ik vind dit debat nog relevanter dan het vorige, want nu gaat het over het heden, en niet over het verleden. We moeten absoluut naar het heden kijken.

De persvrijheid is absoluut vrij. Dit moeten we altijd onthouden. Iedereen heeft wel eens een programma waar hij minder tevreden over is, maar dat is niet de kern van de zaak. De kern van de zaak is de vraag of er al dan niet journalistieke fouten zijn gemaakt, hoe dat komt en hoe dit parlement, als aandeelhouder, sturend of begeleidend kan optreden om daar werk van te maken.

Collega's, ik heb daar in mijn visienota ter voorbereiding van de volgende beheers-overeenkomst voldoende de aandacht op gevestigd en voldoende passages opgenomen om aan te geven dat het absoluut van levensbelang is voor de VRT om die onafhankelijkheid, die kwaliteit en die juistheid na te leven. Ik ben het in dat verband eens met de heer Tommelein.

Ik wil nog een paar zaken uit de visienota lichten. Daarin staat onder meer heel duidelijk dat de VRT bij uitstek de verantwoordelijkheid heeft om die kwaliteit te bewaken en er haar interne procedures op af te stemmen. Cijferfetisjisme is niet de ultieme doelstelling. Het moet gaan over bereik, maar vooral ook over kwaliteit. Er moet een balans zijn tussen kwaliteit van berichtgeving en snelheid van berichtgeving. Daar worstelen alle media vandaag mee. Het is een evenwichtsoefening om die balans te vinden. Er moet bij de VRT ook zeker en vast voldoende aandacht zijn voor onderzoeksjournalistiek, binnen het geëigende kader dat de VRT daar zelf voor heeft uitgetekend. Er moet aandacht zijn voor jonge journalisten, en hoe zij opgeleid en begeleid kunnen worden.

Ik nodig u ook uit om de code, die de VRT zelf heeft uitgewerkt, te lezen. Die is veel uitgebreider, concreter en duidelijker dan de code die is uitgewerkt door de Raad voor de Journalistiek. Het komt er nu op aan om wat in die code staat, te doen naleven in de dagelijkse werking. Ik ben het dan ook volledig eens met de appreciatie die de heer Tommelein geeft aan de feiten die hij opsomt. Die zijn absoluut betreuenswaardig, maar ik wil verder gaan. Ook de VRT heeft me heel duidelijk gemeld dat ze die verschillende incidenten zeer betreurt en ernstig neemt. De juiste journalistieke werking van de VRT-nieuwsdienst is van groot belang voor de openbare omroep en om die reden wil de omroep er alles aan doen om deze en andere incidenten in de toekomst zo veel mogelijk te voorkomen.

Wat doet de VRT al? Ik heb in mijn antwoord op de vorige vraag al een aantal instrumenten aangegeven die de VRT gebruikt om die kwaliteit te bewaken. Er is de code, maar ook de

deontologische raad en het beroepscollege spelen daar een rol in. Daarnaast voert de VRT regelmatig kwaliteitsstudies uit, ook rond nieuwsprogramma's. Die studies dienen om de kwaliteit te meten en waar nodig bij te sturen.

Naast eigen VRT-studies worden ook studies van onafhankelijke instanties gebruikt om het niveau van de VRT-verslaggeving te meten en eventueel bij te sturen. Uiteraard is het ook een item op de dagelijkse redactievergaderingen om te kijken of de nieuwsdienst als geheel en op itemniveau goed presteert in functie van de kwaliteit. De VRT geeft ook opleidingen voor journalisten, zowel op het vlak van deontologie als op het inhoudelijke en vormelijke vlak. Bovendien houdt de nieuwsdienst zich aan het efficiëntietraject van de VRT en staat hij zo in voor de operationele kwaliteit.

Dat neemt niet weg dat er ondanks alles toch nog fouten zijn gemaakt. Vergissen is inderdaad menselijk, en dus is het aan de VRT om te kijken welke bijkomende ondersteuning, coaching en begeleiding zij kan ontwikkelen om die foutenmarge te verkleinen.

De VRT start binnenkort met een nieuw kwaliteitsproject, waarbij de procedures die de nieuwsdienst hanteert, opnieuw grondig zullen worden bekeken en waar nodig aangepast. De VRT is zeker en vast bereid om daar binnenkort meer uitleg over te geven als dat traject is afgelopen. Ik vind dat ook de juiste weg. Ik heb in mijn visienota aangegeven dat het absoluut een taak van zelfregulering is. Ik ben het op dat vlak eens met de heer D'Hulster. De VRT moet zelf kijken welke processen en procedures zij bijkomend moet instellen en ondersteunen om die foutenmarge kleiner te maken. Ik ben heel blij dat de VRT dat onderkent en er ook werk van maakt.

Ik zal nu inzoomen op de specifieke gevallen die door de heer Tommelein zijn aangehaald. Ten eerste is er het montage-incident. Het statuut bepaalt dat de hoofdredactie deontologisch verantwoordelijk is voor haar redactie. Daarnaast voorziet het redactiestatuut in een deontologische adviesraad en een beroepscollege. Over het montage-incident in Haïti waren zowel de deontologische adviesraad, de hoofdredactie als het deontologische beroepscollege het erover eens dat de betrokken journalist een deontologische fout had gemaakt. De deontologische adviesraad heeft naar aanleiding van dat incident ook concrete aanbevelingen geformuleerd, die werden gecommuniceerd binnen de VRT-nieuwsdienst om dergelijke fouten in de toekomst te vermijden. Er is ook wel degelijk een sanctie uitgesproken voor de betrokken journalist.

Het tweede incident betreft de pagina 'in voorbereiding'. Op woensdag 19 januari 2011 werd in een krant melding gemaakt van het feit dat de VRT-nieuwsdienst de dood van Marie-Rose Morel al online had gezet. Het betrof hier echter een grafisch element dat aangemaakt was op de pagina 'voorbereiding'. De pagina 'voorbereiding' werd tot voor kort door deredactie.be gebruikt om elementen in voorbereiding te testen, vooraleer ze online gezet werden voor de gebruikers. Die pagina was enkel toegankelijk door rechtstreeks naar de desbetreffende pagina te surfen. Je moest dus de specifieke URL kennen, die niet bedoeld was voor het publiek. Het is niet uitgesloten dat sommige mensen op die pagina konden komen door de juiste combinatie van woorden te gebruiken. Door de woorden 'redactie' en 'voorbereiding' in een zoekmachine in te geven, kwam men effectief op die pagina terecht.

Om dergelijke incidenten in de toekomst uit te sluiten, heeft de VRT-nieuwsdienst besloten de manier waarop met voorbereid werk omgegaan wordt, aan te passen en dus is de pagina 'voorbereiding' nu ook definitief verwijderd. Mensen kunnen er dus ook niet meer toevalligerwijs op terecht komen.

Dan is er nog het incident-Cortebecq. De VRT-nieuwsdienst heeft op donderdag 3 februari in 'Het journaal laat' inderdaad ten onrechte gemeld dat Luc Cortebecq, de voorzitter van het ACV, een stap opzij zou zetten. Voor dat bericht hadden de mensen van de nieuwsdienst zich laten leiden door een valse mail die hun was toegestuurd. De VRT-nieuwsdienst had die informatie niet zelf opnieuw gecontroleerd. De hoofdredactie erkent dan ook dat er een

deontologische fout is gemaakt en heeft haar verontschuldiging aangeboden aan de heer Cortebaeck en de kijkers.

Collega's, zowel wij als de VRT-nieuwsdienst zijn ons bewust van de essentie, namelijk dat de VRT alles moet doen om de kwaliteit en de onafhankelijkheid van haar berichtgeving te waarborgen. Het recente verleden geeft aan dat er zeker en vast nog verbetering mogelijk is. Het is ook aan de VRT zelf om door middel van zelfregulering te kijken hoe zij, rekening houdend met de onafhankelijkheid van de pers, met de kwaliteit en met alles wat in het Mediadecreet staat, zelf haar eigen procedures nog beter kan doen naleven en hoe zij iedere journalist daar nog beter in kan begeleiden of helpen.

Wij zullen dat zeker en vast opnieuw opnemen in de beheersovereenkomst. We zullen die strategische doelstelling benadrukken, maar ik herhaal dat het aan de VRT is om te kijken via welke methodieken zij dat verder wenst uit te werken.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

De heer Bart Tommelein: Wat ik altijd weer hoor, is: nog meer regels en teksten. Ik heb deze interpellatie gehouden omdat ik mensen wakker wil schudden. De journalisten van de VRT-nieuwsredactie hebben een beetje een houding van ongenaakbaarheid. Er zijn nog incidenten waar ik me aan geërgerd heb en waar ik niet over geïnterpelleerd heb. We moeten hier niet constant zitten te klagen, in elk bedrijf loopt er wel eens iets verkeerd. Maar dit incident van vorige week was de druppel die de emmer deed overlopen. We geven aan de VRT een pak geld, elk jaar opnieuw. Dat geld dient in de eerste plaats om correcte informatie te geven aan zoveel mogelijk mensen. Dat is de basisopdracht van de VRT. Ik vind dat iedereen zich daar goed van bewust moet zijn, ook de VRT. De omroep moet naar zelfregulering gaan. Hij moet zich minder gaan bezighouden met spelletjes. De mensen verwijten de politici soms dat wij spelletjes spelen, ik verwijt dat ook aan sommige collega's. Misschien bezondig ik me daar zelf soms aan. Maar sommige journalisten gaan zaken twitteren zonder ze eerst te checken. Hoe is dat mogelijk?

Onlangs kregen we in het VRT-nieuws een toetje. Het was een regelrechte aanval op de commerciële zender. Er werd verteld dat een bepaalde prijs naar aanleiding van een commerciële wedstrijd nog niet was uitgereikt. Dat heeft me echt geërgerd. Het is mogelijk dat de commerciële omroep zo'n fout maakt, maar dat was hier niet het geval, het was de sponsor die in gebreke bleef. Maar dan nog, zoiets in het journaal van de VRT brengen! Wat is het maatschappelijke belang daarvan? Wat is de maatschappelijke meerwaarde van een rechtstreekse aanval op de concurrentie? Als de VMMA of vtm, VT4 of SBS een programma zouden maken over de fouten en flaters van de openbare omroep zouden we een goedgevulde avond hebben. Ik betreur dat. Ik hoop, samen met u, minister, dat de VRT tot zelfregulering komt, en dat er aan de structuur van de openbare omroep en de nieuwsdienst wordt gesleuteld, zodat zulke zaken beter in de hand worden gehouden.

De voorzitter: De heer Decaluwe heeft het woord.

De heer Carl Decaluwe: Voorzitter, we zullen hier zeker nog over discussiëren. Wat de heer Tommelein zegt, klopt. Ik heb een voorbeeld aangehaald, maar u hebt er niet op gereageerd, minister. Er kwamen beelden van Neveneffecten in het nieuws. Dat hield een frontale aanval op de commerciële zender in. De beelden uit dat programma waren een mix van verschillende zenders, en niet alleen van vtm. We kunnen ons vragen stellen bij de deontologie en checkbaarheid. Moraal van het verhaal is dat de VRT-medewerkers – en er lopen er zo veel rond – zouden moeten doordrongen zijn van hun publieke opdracht. Het is anders werken bij een commerciële dan bij de openbare omroep. Dat moet waarschijnlijk vooral doordringen bij de nieuwe medewerkers, en ook bij de oudere, die onder het vorige management doordrongen waren van de commerciële geest en de kijkcijfers. Het VRT-management moet daar in zijn hrm-beleid meer de nadruk op leggen. Dergelijke fouten moeten in de toekomst vermeden worden.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Dat is de nagel op de kop. We moeten een mentaliteitswijziging krijgen. Het nieuwe management moet die doorvoeren. Die commerciële geest, die concurrentie moet eruit. We moeten terug naar het degelijke VRT-werk van vroeger, terug naar de vervulling van de openbare opdracht. De VRT krijgt daar meer dan 300 miljoen euro aan belastinggeld voor toegeworpen. Ze moeten zich aan hun opdracht houden. Ze moeten ophouden met oorlogvoeren met de commerciële sector.

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Ik hoor u praten over de openbare opdracht, allemaal goed en wel, maar de essentie is onafhankelijk, objectief nieuws zonder fouten brengen. Ik weet niet of daar nog een andere opdracht aan vast hangt. Ik begrijp dat sommige mensen het moeilijk hebben met de amusementswaarde van het nieuws, ik heb daar soms ook moeite mee. Ik vrees dat we dat niet kunnen tegenhouden. Ik pleit ervoor om de discussie op een ander niveau te gaan voeren. We moeten de parameters nog gaan bepalen. De openbare omroep zou moeten uitblinken in het nieuws en zo weinig mogelijk fouten maken. Daar hadden we het net al over. De discussie is nog niet afgelopen.

Met redenen omklede moties

De voorzitter: Door de heer Tommelein, door de heer Wienen en door de heer Verstrepen werden tot besluit van deze interpellatie met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Hermes Sanctorum tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over vleesmatiging en gratis zendtijd op de VRT voor humanitaire en maatschappelijke campagnes - 1106 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Voorzitter, dit onderwerp verdwijnt in het niets naast de strapatsen van Valère De Scherp/Siegfried Bracke.

Collega's, we eten te veel vlees. Dat is niet de mening van enkele illustere extremisten, dat wordt aangetoond door tal van studies. Ik heb in mijn neergeschreven vraag om uitleg de belangrijkste argumenten aangehaald, maar het is veel meer dan dat.

Eerst is er het gezondheidsaspect. De studies stapelen zich op. Overconsumptie van vlees leidt tot een verhoogd risico op diverse aandoeningen en ziektes, vooral hart- en vaatziekten, de voornaamste doodsoorzaak onder volwassenen in ons land. Het gaat ook over het milieu. Volgens de Food and Agriculture Organization (FAO) staat veeteelt wereldwijd in de top drie oorzaken van elk belangrijk milieuprobleem, zijnde klimaatverandering, ontbossing, bodemerosie, waterverontreiniging, verlies aan biodiversiteit enzovoort. Veeteelt wordt ook gezien als een belangrijke oorzaak van de toenemende resistentie tegen antibiotica. Ten slotte – en dat is voor mij van groot belang – is er het dierenwelzijn. Dat is anno 2011 in de vleesindustrie nog steeds bedroevend.

Pleit ik ervoor dat iedereen vegetariër wordt? Neen, voor alle duidelijkheid. Volgens mij is bij de Vlaamse overheid een rol weggelegd om vleesmatiging te promoten. Blijkbaar is dat

dagelijks stuk vlees op ons bord nog altijd een heilig huisje. Ik heb de beleidsnota's nog eens doorgenomen: er is inzake vleesmatiging weinig in te vinden. Het mag daarom dan ook verbazingwekkend genoemd worden dat Ethisch Vegetarisch Alternatief (EVA), de vzw die vegetarisme en vleesmatiging wil stimuleren, voor het derde jaar op rij geen gratis zendtijd op de VRT kon krijgen. Dat betekent dat de VRT zich uitspreekt over de maatschappelijke relevantie. Daar heb ik een fundamenteel probleem mee. Dit staat in elk geval in fel contrast met de boodschappen van algemeen nut – die verschillen natuurlijk van de gratis zendtijd – waar EVA ook aanspraak op kan maken. Het gaat over veel geld, het gaat over niet-commerciële spots. De organisaties die gebruik kunnen maken van de boodschappen van algemeen nut, krijgen wel een voordelig tarief ten opzichte van de niet-commerciële spots. Het is eigenlijk David tegen Goliath. EVA krijgt geen gratis zendtijd, maar de vleesindustrie krijgt wel de mogelijkheid om gebruik te maken van de boodschap van algemeen nut.

Minister, daarom heb ik een aantal vragen voor u. Op de eerste plaats spreek ik u aan in uw hoedanigheid van minister van Media, maar natuurlijk gaat het over de verantwoordelijkheid van de hele Vlaamse Regering wat vleesmatiging betreft. Wat is uw standpunt ten aanzien van de opeenvolgende beslissingen van de VRT om geen gratis zendtijd toe te kennen aan EVA? Ik heb een flauw vermoeden dat u zult antwoorden dat dit behoort tot de autonomie van de VRT. Als er echter wordt gesproken over de wenselijkheid vleesmatiging in beleidsdoelstellingen op te nemen of dergelijke meer, verwacht ik toch een iets omstandiger antwoord.

Deelt u de analyse van de VRT dat de promotie van vleesmatiging onvoldoende maatschappelijk relevant is? Hoe ziet u dat spanningsveld dat er toch is met de boodschappen van algemeen nut, waarin aan de vleesindustrie de mogelijkheid wordt geboden om tegen voordelige tarieven aan bod te komen op televisie? Welke selectiecriteria hanteert de VRT bij het bepalen van die maatschappelijke relevantie? Wie bepaalt die criteria en staat u daarachter? Welke prijzen hanteert de VRT voor de niet-commerciële televisiespots die de boodschappen van algemeen nut zijn?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Voorzitter, het gratis uitdelen van zendtijd voor humanitaire of maatschappelijke campagnes wordt niet opgelegd door mediadecreten, noch door de beheersovereenkomst. Eigenlijk heeft niemand dus recht op die gratis zendtijd. Het interesseert me echter te vernemen hoe dat mechanisme werkt. Hoeveel zendtijd geeft de VRT jaarlijks op die manier weg, en in welke mate verliest de openbare omroep daar eigenlijk ook inkomsten aan?

De heer Sanctorum vergelijkt het systeem met de boodschappen van algemeen nut, maar zoals hij zelf al heeft aangegeven, is dat niet helemaal hetzelfde. Voor die boodschappen van algemeen nut moet natuurlijk wel worden betaald.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Voorzitter, eerst zal ik wat uitleg geven over hoe het systeem werkt. Dan zal ik inzoomen op de specifieke vraag van de heer Sanctorum. De VRT heeft twee soorten boodschappen van algemeen nut: de eerste tegen betaling en de tweede gratis. Wat de boodschappen tegen betaling betreft, verschillen de tarieven van de Vlaamse Audiovisuele Regie (Var) naargelang de opdrachtgever. Er is een tarief voor humanitaire verenigingen, verenigingen van algemeen welzijn en culturele organisaties enerzijds, en een tarief voor overheidsinstellingen en sociale verenigingen anderzijds.

Minstens vier keer per jaar stelt de Var een typeprogrammaschema op, aangepast aan het nieuwe programmaschema van de VRT. Het schema geeft de exacte plaats en het precieze uitzenduur van de blokken weer, samen met het geldende tarief. Verenigingen kunnen dan, indien gewenst, een dergelijk blok kopen.

De VRT bepaalt elk jaar een contingent van gratis boodschappen van algemeen nut. Met die gratis zendtijd wil de VRT die campagnes ondersteunen waar ze zich als organisatie volledig achter kan scharen en die overeenstemmen met de sociale meerwaarden die ze zelf wil uitdragen. Zoals de heer Vandaele terecht stelt, verplichten noch de decreten, noch de beheersovereenkomst de VRT om die gratis ruimte toe te staan. De VRT doet dit eigenlijk vanuit de eigen maatschappelijke motivatie. Er wordt jaarlijks gestreefd naar een twintigtal campagnereeksen op VRT-radio en een twintigtal op VRT-tv. Dat laatste is dan op één. Dat betekent dat sommige campagnes enkel op de radio worden uitgezonden, sommige enkel op televisie en sommige op de beide.

De totale zendtijd varieert elk jaar, naargelang het aantal campagnes waaraan een gratis boodschap van algemeen nut wordt toegekend. Voor elke gratis spot op de VRT-radio gaat het in principe over 25 uitzendingen. Voor elke televisiespot gaat het over 5 uitzendingen. Het directiecollege van de VRT heeft richtlijnen goedgekeurd op basis waarvan jaarlijks een contingent van dergelijke boodschappen van algemeen nut van niet-gouvernementele organisaties gratis wordt uitgezonden. Die spots moeten passen in een ruimere mediacampagne met een duidelijk thema, die binnen een afgebakende periode over heel Vlaanderen wordt georganiseerd door een niet-gouvernementele organisatie die een collectief belang nastreeft. Daarbij wordt ook gestreefd naar een evenwichtige verdeling tussen diverse maatschappelijke thema's.

Al meerdere jaren geeft de VRT enkel gratis campagnes aan verenigingen die werken met betrekking tot de derdewereld- of armoedeproblematiek, een ziekte- of andersvaliden-problematiek of een thema van maatschappelijk welzijn dat van collectief belang is. Dat is de omschrijving die de directie tot nu toe als referentiekader heeft gebruikt.

Elk jaar komen er bijna dubbel zoveel aanvragen binnen als het contingent toelaat. Er moeten dan ook altijd tal van campagnes worden afgewezen. Op basis van deze richtlijnen stelt een interne VRT-commissie, waarin een aantal VRT-medewerkers uit diverse afdelingen zetelen, in eer en geweten aan het VRT-directiecollege die campagnes voor die het volgende jaar voor gratis zendtijd in aanmerking komen. Ik zal een lijst aan het verslag laten toevoegen van deze organisaties die in 2011 gratis zendtijd of radoruimte krijgen ([bijlage](#)).

De VRT geeft aan dat de vzw EVA, afhankelijk van de inhoud van haar boodschap, in principe in aanmerking zou kunnen komen voor de uitzending van een boodschap van algemeen nut. EVA diende sinds 2008 jaarlijks een aanvraag in voor het verkrijgen van gratis ruimte. EVA viel uit de boot omdat haar thema, de promotie van een Veggiedag, niet past binnen de thema's waaraan de VRT een grotere prioriteit toekent en die ik net heb opgesomd, zoals de ontwikkelingsproblematiek, armoede, welzijn, ziekte en vormen van verslaving en dergelijke. De vzw werd hier ook schriftelijk over geïnformeerd door de VRT. Dat neemt evenwel niet weg dat de vzw, via de Var en tegen betaling van de gangbare tarieven, een boodschap van algemeen belang zou kunnen laten uitzenden. De VRT heeft dat ook expliciet gesignaleerd in haar brief. De beslissing van de VRT om geen gratis zendtijd toe te kennen, is een operationele beslissing van de VRT in het kader van haar programma-aanbod en uitzendschema. Dat vind ik zelf ook. Ik heb dus absoluut geen intentie om ter zake tussenbeide te komen. Mijn persoonlijke mening daarover is dan ook helemaal niet relevant.

Ik wijs er ook even op dat ook het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM), dat onder meer verantwoordelijk is voor de vleeskeurmerken Certus, Meritus en Meesterlyck, niet in aanmerking is gekomen voor deze gratis campagnes van algemeen nut. Net als EVA kan het VLAM tegen betaling boodschappen van algemeen nut laten uitzenden.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Minister, ik dank u alleszins voor de uitgebreide informatie. Ik kijk uit naar het lijstje dat u bij het verslag zult laten voegen. Wat de inhoud van uw antwoord betreft, blijf ik echter op mijn honger. Het valt me op dat u zich niet wilt uitspreken. U hebt

dat zelf aangegeven. Dat stoort me eigenlijk mateloos, want de Vlaamse Regering doet geen uitspraak over die vleesmatiging en de maatschappelijke relevantie daarvan.

Eerst en vooral wil ik ook nog wel benadrukken dat ik me zeker niet uitspreek tegen humanitaire organisaties die wel gratis zendtijd krijgen. Ik heb er echter wel een probleem mee dat een jury van de openbare omroep eigenlijk zelf bepaalt wat maatschappelijk relevant is. U staat erachter dat de VRT zelf kan bepalen wat de criteria zijn voor de gratis zendtijd. Dat hebt u daarnet toch gezegd? Anders moet u het nog eens toelichten, maar ik heb u duidelijk horen zeggen dat de VRT een aantal criteria bepaalt voor die gratis zendtijd en dat EVA daar dus niet onder kan vallen. Wel kan dat als het gaat over boodschappen van algemeen nut waar wel een tarief voor wordt gehanteerd, maar niet voor de gratis zendtijd. Dat betekent dus dat de VRT hier zelf over beslist. Dat is niet de taak van de VRT. Het is de taak van het Vlaamse beleid om uit te maken wat maatschappelijk relevant is.

Ik vraag mij af wat de definitie is van een boodschap van algemeen nut, ook waar er tarieven tegenover staan. Men heeft het over “nuttig voor alle burgers”. Dat is ook heel breed. Wat valt er onder “nut voor alle burgers”? Zijn al die vleeskeurmerken nuttig voor alle burgers? Ik weet dat dit een heilig huisje is en dat heel wat collega's zullen zeggen dat ik mij tegen de vleesindustrie uitspreek. Ik stel alleen de vraag of dat kan vallen onder een boodschap van algemeen nut.

Minister Ingrid Lieten: Mijnheer Sanctorum, ik wil een en ander duidelijk stellen, want u pikt een aantal zaken een beetje willekeurig uit mijn antwoord en trekt er conclusies uit die ik zelf niet heb getrokken.

Geen enkele bepaling schrijft voor dat de VRT gratis zendtijd ter beschikking moet stellen. Elk bedrijf, ook elk overheidsbedrijf, maakt gebruik van zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid. Dat valt toe te juichen. Dat is op dit moment niet gereguleerd. Ik heb ook geen zin om daarin tussen te komen.

De VRT heeft zelf intern regels opgelegd. Dat vind ik prima. Er is dus geen willekeur. Ze hebben regels. Ze laten een aantal mensen in eer en geweten onafhankelijk daarover beslissen. Ik vind dat een goede werkwijze.

De VRT heeft gezegd dat zij dat niet gratis aan EVA geeft en ook niet aan VLAM. De VRT maakt dus geen keuze. De VRT bepaalt zeker niet wat de Vlaamse Regering maatschappelijk verantwoord moet vinden. De VRT zegt gewoon dat zij een reglement heeft over waar zij gratis zendtijd aan geeft. Zij kijkt of het voorstel al dan niet past bij haar reglement.

Mijnheer Sanctorum, ik moet mij niet moeien met de operationaliteit van de VRT. Als dit parlement er op een andere manier over zou oordelen, zal ik het wel horen. Dan moeten wij dat in de beheersovereenkomst schrijven. Maar moeten wij daarin vastleggen hoeveel zendtijd gratis wordt gegeven? Wie gaat dat beslissen? Toch niet wij onder elkaar, veronderstel ik.

Ik wou hier enkel de huidige regeling eens verduidelijken. De VRT oordeelt daarin op een correcte manier. Maar uiteraard zijn er nog een hele hoop andere maatschappelijk relevante organisaties en thema's die nu niet aan bod komen. Ik begrijp de ontgoocheling van die organisaties.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

De heer Hermes Sanctorum: Minister, we zijn het oneens. U stelt dat de VRT autonoom beslist hoe zij die zendtijd toekent. Ik vind dat dat de taak is van het beleid en niet van de VRT. Ik weet dat EVA in aanmerking zou komen voor die boodschap van algemeen nut tegen een tarief. Maar laat ons wel wezen: voor de vleesindustrie is dat zeer interessant omdat zij een korting heeft van 20 tot 30 procent. EVA kan datzelfde bedrag niet ophoesten om onder ‘boodschap van algemeen nut’ te vallen. Het is dus een zaak van David tegen Goliath.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Elisabeth Meuleman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de regelgeving van toepassing op jeugthuizen

- 1039 (2010-2011)

Vraag om uitleg van mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de administratieve overlast voor jeugthuizen

- 1153 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: De Vlaamse jeugdhuiswerking is beroemd in Europa. Terecht: ongeveer 367 Vlaamse jeugthuizen trekken meer dan 44.000 jongeren aan, waarvoor allerhande activiteiten georganiseerd worden door zo'n 5500 vrijwilligers. De jeugdhuiswerking speelt een belangrijke rol op vlak van de bevordering van actief burgerschap. De jonge vrijwilligers leren financiële of bestuurlijke verantwoordelijkheid op te nemen of krijgen de kans om bekendheid te verwerven als muzikant, dj of organisator.

Toch is niet alles rozengeur en maneschijn. Jeugthuizen worden zodanig overspoeld met allerlei regels en verplichtingen dat hun werking bijna onmogelijk wordt gemaakt. Bedrijfsvoorheffingen voor buitenlandse artiesten, belastingaangiftes en allerlei boekhoudkundige verplichtingen, billijke vergoedingen waarbij het bedrag afhangt van talrijke factoren, de ingewikkelde Sabam-aangifte, het beantwoorden aan de vzw-wetgeving, de verplichting om een jaarrekening neer te leggen bij de Kamer van Koophandel, enzovoort. Formaat, de koepel van Vlaamse jeugthuizen, probeert de jeugthuizen te helpen bij hun administratie, maar op deze mensen wordt zo vaak een beroep gedaan dat ze het nauwelijks kunnen bijbenen.

Ook het financiële plaatje ligt moeilijk. Een gemiddeld jeugdhuis heeft jaarlijks toch al meer dan 1000 euro kosten voor Sabam, verzekeringen, registratie bij het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV), enzovoort. En dan maak ik nog abstractie van de kosten voor de huur van geluidsapparatuur of de regels voor brandveiligheid. Wat dit laatste betreft, heb ik tijdens de bespreking van de beleidsbrief Jeugd al de aandacht gevestigd op de hoge kosten die hiermee gepaard gaan.

Volgens Tom Willox, de directeur van Formaat, zijn de vaste kosten voor jeugthuizen tijdens de afgelopen vijftien jaar verdrievoudigd, een toename die bijna volledig toe te schrijven is aan de nieuwe regels. Veel vrijwilligers dreigen hierdoor af te haken, vooral ook omdat ze bang zijn voor eventuele financiële consequenties indien het jeugdhuis niet volledig in orde is met de regelgeving. Het is al gebeurd dat een vrijwilliger een boete op zijn naam ontving.

Minister, erkent u dat de regelgeving waarmee de jeugthuizen geconfronteerd worden zeer ingewikkeld is en de afgelopen jaren steeds complexer is geworden? Hoe staat u tegenover het idee van een commercialisering van de jeugdwerking om een antwoord te bieden aan de financiële moeilijkheden van de jeugthuizen? Wat is de stand van zaken betreffende het in het jeugdbeleidsplan aangekondigde overzicht van regels en een eventuele vereenvoudiging?

De voorzitter: Mevrouw Godderis heeft het woord.

Mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck: Voorzitter, minister, vandaag vinden alsmaar meer jongeren hun weg naar de jeugthuizen in Vlaanderen. Ons jeugdhuisennetwerk is dan ook uniek in zijn soort en de jeugdhuismethodiek wordt alom terecht geroemd in Europa. Deze status werd bereikt door het vele en harde werk van de talloze vrijwilligers die zich week na week inzetten om de jongeren een aangename tijd te bezorgen. Vrijwilligers maken het

mogelijk voor jongeren om zich uit te leven en te ontwikkelen op verschillende gebieden waar ze zich goed voelen. Zij scheppen een omgeving waar ze generatiegenoten kunnen ontmoeten, ervaringen en ideeën kunnen uitwisselen, creatief kunnen zijn.

Voor de vrijwilliger is een jeugdhuis ook veel meer dan een praatcafé. Het jeugdhuis is voor de vrijwilligers vaak de eerste plaats waar ze verantwoordelijkheid nemen, waar ze leren organiseren en functioneren in en met een groep, waar ze leren een jeugdhuis economisch draaiende te houden. Kortom, door deel uit te maken van de werking van een jeugdhuis beschikken veel vrijwilligers over een bepaalde deskundigheid en sterke positie, waar ze hun voordeel mee doen in het latere beroepsleven.

Naar aanleiding van het voorstel van uw collega Schauvliege met betrekking tot het opleggen van een geluidsnorm trekken de jeugthuizen echter aan de alarmbel. De jongste jaren worden zij overspoeld door een karrenvracht wetgeving en reglementen. Door deze overvloed is het blijkbaar bijna niet meer mogelijk een jeugdhuis te runnen dat volledig in orde is met alle attesten en papieren. Bij wijze van boutade en met enige overdrijving zou je kunnen stellen dat het nodig is om eerst enkele jaren hogere studies te volgen vooraleer men kan beginnen te werken in een jeugdhuis.

Let op, wij pleiten niet voor het zomaar blind afschaffen van alle regels. De bestaande regels zullen steeds vanuit een bepaalde visie opgelegd zijn om een bepaald doel te bereiken. Maar de tijd en energie die opgaat in het bijhouden van de vele administratie is tijd die niet aan de kernopdracht van het jeugdhuis kan worden besteed. Vele vrijwilligers dreigen hierdoor af te haken, met als gevolg een verarming voor de jeugdhuiswerking en een verlies aan maatschappelijk waardevol kapitaal.

Hier kan echter niemand met een beschuldigende vinger worden gewezen. Het opleggen van de vele verplichtingen en maatregelen is een verantwoordelijkheid die wij collectief dienen te dragen. Het geeft echter stof tot nadenken om als overheid vrijwilligerswerk en een actief burgerschap aan te moedigen, maar ondertussen maatregelen te blijven uitvaardigen die deze betrachtingen tegenwerken. We moeten onderzoeken welk plan we de jeugthuizen kunnen aanreiken om het hun mogelijk te maken hun bejubelde werking en positie te behouden in harmonie met wat de overheid van de sector mag verlangen.

Minister, wat is uw visie over de noodkreet van de jeugdhuisensector met betrekking tot de hoge administratieve lasten? Gaat u akkoord dat dit een bedreiging vormt voor de werking van jeugthuizen? Welke stappen zult u ondernemen om het voldoen aan verplichtingen voor jeugthuizen te faciliteren? In uw beleidsbrief Jeugd 2011 drukt u de wens uit om een stevig vrijwilligersbeleid uit te werken. Wat zult u ondernemen om de positie van de vrijwilliger in de jeugthuizen aantrekkelijker te maken en te ondersteunen? Wat is uw standpunt vanuit de bevoegdheid Jeugd over het voorstel tot geluidsnormbeperving van minister Schauvliege? Hebt u hierover al overleg gehad met de sector van de jeugthuizen?

De voorzitter: De heer Mahassine heeft het woord.

– *De heer Paul Delva treedt als voorzitter op.*

De heer Chokri Mahassine: Voorzitter, minister, collega's, natuurlijk sluit ik me aan bij de bezorgdheden van de collega's inzake de overlast voor jeugthuizen. Dit is natuurlijk geen nieuw probleem. Nu wordt – terecht – de discussie toegespitst op de jeugthuizen omdat die hier het meest aan onderhevig zijn, maar de problematiek gaat over veel meer. Het probleem betreft het gehele verenigingsleven, het hele sociaal-culturele vrijwilligerswerk, de sportclubs, de buurtwerkingen en noem maar op. Ze worden allemaal met hetzelfde probleem geconfronteerd.

Ik weet dat ik vaak in herhaling val, ik heb dit ook in de plenaire vergadering al meerdere keren herhaald. Het probleem confronteert ons telkenmale weer met de situatie die voorligt. We moeten veel beter samenwerken. Het gaat niet alleen om de Vlaamse overheden en

ministers of de lagere overheden, maar ook om de federale overheid. Alle overlast moet worden aangepakt, zowel op Vlaams, federaal als lokaal niveau. De Vlaamse overheid zal met de federale overheid aan tafel moeten zitten om de problemen aan te pakken waarmee ons verenigingsleven en vrijwilligerswerk worden geconfronteerd.

Een structurele fout zit in ons Vlaams denken ingebakken. We hebben een jeugdbeleidsplan. We schenken aandacht aan jongeren en kinderen, aan jeugd en welzijn, jeugd en toerisme of aan jongeren en mobiliteit. Deze combinaties klinken ons heel bekend in de oren, het zijn allemaal bevoegdheden van Vlaamse ministers. Maar wat met jeugd en financiën, jeugd en sociale zekerheid, jeugd en justitie? Het overleg tussen die sectoren is veel minder structureel georganiseerd. Het is belangrijker dat de minister van Jeugd de sector ook bij de federale overheid verdedigt, niet enkel binnen de Vlaamse Regering, maar ook op andere beleidsniveaus.

Ik ben blij dat hier een aantal dingen ter sprake komen. Ik ben ook blij dat ik een groot aantal fracties hoor zeggen dat dit een probleem is waarmee de jeugd wordt geconfronteerd.

Minister, u bent het aanspreekpunt en we weten dat u niet alle macht in handen hebt, maar ik hoop dat u erin zult slagen om uw Vlaamse en federale collega's te overtuigen om jeugdig te denken, om aan onze jeugd te denken en om eraan te denken dat ze zelf ook jong zijn geweest.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts: Voorzitter, ik sluit me graag aan bij deze vraagstelling omdat die een maatschappelijk knelpunt aan de kaak stelt. We moeten goede afspraken hebben, alles goed reglementeren en verzekeren. Bepalen hoe ver we daarin moeten gaan, is een element uit het maatschappelijke debat.

Minister, ik verwacht niets anders van u als minister van Jeugd dan dat u de jeugdsector op elk niveau, ook op het federale, zult verdedigen. Ik kan me goed indenken dat u daar werk van maakt. Natuurlijk zitten we met een maatschappelijk verhaal en met regels. Toch is dit iets specifiek. Het klopt dat ook onze sportverenigingen en zelfs het volledige verenigingsleven met dit probleem kampen. Het is belangrijk om er in het algemeen oog voor te hebben, maar hier gaat het om een nog specifiekere knelpunt.

We hebben enerzijds vrijwilligerswerk en anderzijds de professionele sector. Heel vaak worden regels gemaakt met het oog op het inbouwen van verzekeringen ten aanzien van de professionele sector. Het verenigingsleven, het vrijwilligerswerk, wordt daar vaak ook in gesleurd.

Het specifieke hieraan is dat we met jongeren te maken hebben. Iedereen wil jong blijven, maar dat is nu eenmaal niet zo. Je bent een aantal jaren jong en de bestuurswissels volgen elkaar snel op. De kennis die aanwezig is, moet systematisch worden bijgestuurd en overgedragen. Voor de jeugdhuisen is dit een specifiek knelpunt waaraan ook aandacht moet worden besteed. Het is niet zoals bij een vereniging van volwassenen dat iemand zich erin verdiept en er tien jaar mee verder kan. Spijtig genoeg worden we niet zo lang bij de jongeren gerekend. Het komt er bovendien allemaal bij naast de hoofdactiviteit. Dat weegt soms zwaar op de effectieve werking.

Minister, ik herhaal dat ik er automatisch van uitga dat u de sector op elk niveau verdedigt. Ik verwacht dat u hier dadelijk heel bevestigend op zult antwoorden. Ik vraag u toch op welke manier u vanuit uw eigen bevoegdheid extra begeleiding of ondersteuning kunt bieden aan jeugdhuisen zodat de extra normen die worden ingevoerd, en ongetwijfeld ook hun achtergrond hebben, haalbaar en draagbaar worden voor de sector. Kunt u met de sector bekijken of er eventueel bijstellingen moeten of kunnen gebeuren?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, natuurlijk zijn dit heel terechte vragen en vind ik de jeugdhuissector en het jeugdwerk een waardevolle werkvorm.

Trouwens, mevrouw Rombouts, er zijn inderdaad jonge mensen, oudere mensen en mensen die ooit jong waren, maar er is nog een andere categorie: ‘the forever young’. *(Opmerkingen)*

Onze hedendaagse samenleving is helaas steeds meer een risicosamenleving, waarin men probeert om zo veel mogelijk gevaar in te dekken. In combinatie met groeiende kwaliteits-eisen van een sterk geschoolde en geïndividualiseerde samenleving en een stijgende druk op de beschikbare ruimte, heeft dit ervoor gezorgd dat de regelgeving de laatste decennia spectaculair is toegenomen. Deze evolutie werkt momenteel remmend op verenigingen en hun vrijwilligers. De aansprakelijkheid, de regel- en administratieve last is zwaar om dragen door jonge, vaak minderjarige, vrijwilligers. We zien dat de toenemende regelgeving ook een aantal groepen van kinderen en jongeren uitsluit om te participeren als vrijwilliger of deelnemer.

Ik zie inderdaad hoe de jonge vrijwilligers in jeugdhuisen toch wat kreunen onder de administratieve verplichtingen. Vandaar dat ik in mijn beleidsnota Jeugd, in strategische doelstelling 1.2, heb opgenomen om daaraan aandacht te besteden.

Het klopt dat de toename aan regelgeving maakt dat er in de bestuursploeg heel wat zakelijke en juridische competenties aanwezig moeten zijn om het jeugdhuis goed te runnen, wat zeker in kleine jeugdhuisen, met een beperkt aantal vrijwilligers niet vanzelfsprekend is. Ook de toegankelijkheid kan dan soms in het gedrang komen. Alle overheden dragen een collectieve verantwoordelijkheid.

We moeten ook vaststellen dat het merendeel van de opgesomde administratieve verplichtingen vooral te maken heeft met federale bevoegdheden. Het gaat om bedrijfsvoorheffingen, belastingaangiftes, billijke vergoeding, vzw-wetgeving, SABAM, voedselveiligheid, ambulante handel. Dat zijn allemaal federale materies. In de vorige regeerperiode heeft men in 2007 een grondige analyse gemaakt en kwam men tot de conclusie dat de grootste administratieve last inderdaad met federale materies te maken heeft. Er zitten maatregelen in die op Vlaams niveau opgevolgd kunnen worden maar ook maatregelen die op federaal vlak moeten worden ingevoerd. Ik denk dat heel wat verenigingen en vrijwilligers de afgelopen maanden niet veel verschil hebben gezien. Vandaar dat het hoog tijd wordt om de draad weer op te pikken. In de beleidsnota en in het nieuwe Vlaamse jeugdbeleidsplan wordt een volledige strategische doelstelling gewijd aan het vereenvoudigen van de regelgeving en het verlagen van de administratieve lasten voor verenigingen.

Ik heb intussen aan de Vlaamse Jeugdraad gevraagd om de inventaris van 2007 te actualiseren om op die manier een goede inschatting te kunnen maken van de administratieve verplichtingen waarmee lokale besturen worden geconfronteerd. Ze moeten ook aangeven wat voor hen prioritair is. Wij hebben ook gevraagd om voorstellen tot oplossing te formuleren. Zodra ik die actualisatie heb, zal ik een actieplan, traject per traject, uitzetten voor mijn collega-ministers. Hoewel vooral de federale overheid aan zet is, stellen we toch vast dat het op Vlaams niveau vooral om gewestbevoegdheden gaat. Ik denk dan aan milieu en binnenlandse aangelegenheden. Ik heb mijn collega's daarvoor gesensibiliseerd in het jeugdbeleidsplan.

Ik heb de administratie expliciet de opdracht gegeven om er bij de hertekening van de attestregeling kadervorming extra rekening mee te houden dat de administratieve overlast tot een minimum beperkt wordt. Daarnaast moeten de jonge vrijwilligers zo veel mogelijk ondersteund worden om de administratie en maatregelen waar ze niet onderuit kunnen, goed uit te voeren.

Jeugdhuisen zijn miniondernemingen die schitterende leersituaties bieden voor jonge mensen, maar daar zijn grenzen aan. Vandaar dat een vervolg op het jeugdbewegings-

onderzoek voor de jeugdhuissector interessant zou zijn. Dit is iets om binnen de budgettaire mogelijkheden in het achterhoofd te houden.

De subsidiëring van de jeugdhuisen is een zaak van de lokale overheden die daarvoor een beroep kunnen doen op de middelen uit het decreet Lokaal Beleid. Ook voor de materiële en logistieke ondersteuning van de lokale jeugdhuisen blijf ik absoluut rekenen op een verder partnerschap met de lokale besturen. Daarnaast vragen we aan de Vereniging Vlaamse Jeugddiensten (VVJ) om met de lokale jeugddiensten samen te werken.

Ik ben er niet zeker dat alle jeugdhuisen financiële moeilijkheden hebben. We moeten er echter mee over waken dat jonge mensen in het jeugdwerk vrij kunnen denken en activiteiten organiseren. Ze moeten zich ongebonden kunnen engageren ten opzichte van de samenleving, zonder al te veel in te grijpen in de jongerencultuur en de eigen leefwereld van jongeren. Vandaar dat ik er bij de gemeentebesturen zal blijven op aandringen dat ze de lokale jeugdwerkinitiatieven in die mate ondersteunen dat ze zich niet moeten verkopen aan bedrijven.

We ondersteunen het vrijwilligerswerk in jeugdhuisen door een structurele ondersteuning van Formaat vzw. We hebben veel vertrouwen in het werk van deze koepel. Ik heb het al gehad over het Vlaams jeugdbeleidsplan. In het kader van het Europees Jaar van de Vrijwilliger zal Vlaanderen mee campagne voeren.

Wat de vraag over gehoorschade betreft, kan het niet de bedoeling zijn dat er ten gevolge van een nieuwe regelgeving geen muziek meer gemaakt zou kunnen worden in jeugdhuisen en jeugdclubs. Ik ben ervan overtuigd dat dat niet het uitgangspunt was van minister Schauvliege. Ik heb er bij haar op aangedrongen rekening te houden met de specifieke situatie van jeugdhuisen en nauw overleg te plegen met de sector zelf.

Het is effectief moeilijker om in een kleine zaal een lager geluidsdrukniveau te halen dan in een grote zaal. Daar zijn technische redenen voor. Ik ben er wel van overtuigd dat er oplossingen kunnen worden gevonden die jongeren behoeden voor gehoorschade, maar tegelijk het jonge geweld ruimte geven voor creatieve muzikale experimenten. We moeten ons daarbij laten leiden door het advies en de maximumnormen van de geconsulteerde audiologen. Er moeten ook flankerende maatregelen genomen worden zodat alles voor het jeugdwerk betaalbaar blijft.

Zelf heb ik nog geen specifiek overleg met de jeugdhuissector gepland. Het leek me raadzamer mijn collega die daar ten volle voor bevoegd is, dat te laten doen. Ik heb haar wel gesensibiliseerd. Zij zal erover waken dat de belangen van de jeugdsector worden gediend. Ze zal daar rekening mee houden in haar beleidsopties.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Minister, u hebt een aantal belangrijke zaken gezegd. Uit uw antwoord maak ik op dat u de idee van een commercialisering van de jeugdwerking niet echt genegen bent. We moeten proberen om ons daar actief tegen te verzetten. Het gaat over de uitbating, maar er zijn ook andere zaken van commercialisering die het jeugdwerk binnensluipen. Als het bijvoorbeeld gaat over brandveiligheid, moeten zij een beroep doen op commerciële firma's, wat hun financiën zeker niet ten goede komt. U zegt dat de situatie misschien nog niet zo slecht is. Er is echter aangegeven dat er wel degelijk moeilijkheden zijn en dat we daar aandacht voor moeten hebben.

Intussen zit veel van die verantwoordelijkheid bij de lokale besturen. Er is een zeer sterk transversaal luik. U bent zich daarvan bewust. Het is heel belangrijk dat u dit blijft opvolgen. We kijken uit naar de verdere stappen die u zult zetten.

De voorzitter: Mevrouw Godderis heeft het woord.

Mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck: Minister, ik hoop dat u afspraken zult maken met de bevoegde federale minister. Verder kijk ik hoopvol uit naar uw actieplan. Voor de

vrijwilligers is het soms deprimerend. Mijn dochter werkt vrijwillig in de jeugdbeweging. Ze is daar een heel weekend mee bezig. Tot slot is het het Europees Jaar van de Vrijwilliger. Een extra steuntje aan alle vrijwilligers is dan ook welkom.

De voorzitter: De heer Mahassine heeft het woord.

De heer Chokri Mahassine: Minister, enerzijds zijn er de systemen en structuren die we gewoon zijn, anderzijds zijn er de financiële structuren. Daarbij hebben bepaalde ministers verkeerd gecommuniceerd in de ene of de andere richting, maar daar gaat het niet alleen over. Het gaat over een samenlevingsmodel.

De vraag is hoe in dit geval jong en oud kunnen samenleven. Daar zijn natuurlijk ook nog andere zaken bij betrokken. De vraag is wat we kunnen verdragen. Waar is regelgeving noodzakelijk om ervoor te zorgen dat we beter kunnen samenleven? Waar houdt regelgeving zich mee bezig door het samenlevingsmodel op de helling te laten zetten? Heel wat mensen voelen zich misschien gesterkt door het op de helling zetten van dat samenlevingsmodel. Niemand in deze commissie ondersteunt dat.

Er is gedurende tientallen jaren enorm veel werk gezet, niet alleen door vrijwilligers maar ook door dit parlement, het middenveld, ouders, leerkrachten, jeugdbeweging enzovoort. We moeten dit model koesteren. We moeten alles op alles zetten om dat model, dat zelfs in het buitenland geroemd wordt, te behouden. Ik heb het dan niet alleen over de jeugdsector, maar over heel het verenigingsleven. Ik zou willen dat we daar een beetje breder over kunnen nadenken en niet alleen brandjes moeten blussen. Het is belangrijk dat we een totaalvisie ontwikkelen en daar volledig voor gaan. We moeten daar op alle niveaus een statement over maken.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts: Ik vind het boeiend te zien op welke manier het debat wordt aangegaan. Het is een emotioneel debat dat de collega hier net aanhaalt. Als we vragen of we allemaal vragende partij zijn inzake die regeltjes, zeggen we in eerste instantie dat we niet moeten overreguleren. Maar als er morgen in een jeugdhuis bijvoorbeeld een brand uitbreekt met dodelijke slachtoffers omdat bepaalde zaken er niet zijn, weet ik even goed dat de actuele vragen zullen binnenstromen waarom er geen regeling is. We zitten nu eenmaal in een antiriscomaatschappij. Ik wil dat zeker niet ondersteunen, want ik wil daar heel kritisch naar kijken. Wel moet ik vaststellen dat heel wat regeltjes na dergelijke incidenten zijn ingevoerd.

Minister, ik ben blij dat u de handdoek opneemt en zegt na te zullen gaan hoe de administratieve vereenvoudiging kan worden doorgevoerd. Ik reken daarop. Ik zou het heel fijn vinden als we inderdaad stappen voorwaarts zetten. Sinds ik in het parlement zit, heeft men de mond vol over administratieve vereenvoudiging. Blijkbaar is het immens moeilijk om die door te voeren. Vaak gaat het over de vraag wat we durven af te schaffen en wat we niet willen of durven af te schaffen. Ik hoop dat we op dat vlak vooruitgang kunnen boeken, maar niet alleen daar. Minister, als bepaalde zaken niet vereenvoudigd kunnen worden, wilt u dan binnen uw bevoegdheden nagaan hoe u ondersteuning kunt bieden of een flankerend beleid uitbouwen met de sector zelf? Dat is ook een immens belangrijke oefening. Misschien kan dat sneller gebeuren. Ik hoop dat we kunnen vereenvoudigen. Maar als we dat doen, zal daarvoor ook tijd nodig zijn. Daarom vraag ik u of u die opdracht wilt opnemen om, samen met de sector, na te gaan welke flankerende maatregelen u kunt nemen vanuit uw eigen bevoegdheid.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: We hebben de inventaris gevraagd aan de jeugdsector. We hebben meteen ook oplossingen gevraagd. We zullen dan zien wat hij zelf verwacht. Als blijkt dat flankerende maatregelen nodig zijn, zullen we dat zeker bekijken. Ik denk dat de bal nu bij de jongeren zelf ligt. Hij ligt uiteraard ook deels bij ons. De sector moet nu zorgen voor de

actualisatie, duidelijk aangeven wat belangrijk en minder belangrijk voor hen is, en aangeven hoe we dat kunnen aanpakken. We nemen de jongeren dus heel au sérieux.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

– *De heer Chokri Mahassine treedt als voorzitter op.*

■

**Vraag om uitleg van mevrouw Ann Brusseel tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de resultaten van de grondige evaluatie van de campagne ‘Iedereen kan zetelen’
- 1112 (2010-2011)**

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel: Minister, de campagne ‘Iedereen kan zetelen’ wil geïnteresseerden de kans bieden zich kandidaat te stellen voor een mandaat in een raad van bestuur, beoordelingscommissie of adviesraad binnen de cultuur-, sport- en jeugdsector. Deze campagne werd in februari 2008 gelanceerd, en de databank werd in juni 2008 online geplaatst. Deze actie richt zich op een grotere diversiteit binnen bovenvermelde sectoren.

Eerder kondigde u de uitbreiding van de databank ‘Iedereen kan zetelen’ met een vacaturedatabank aan. Organisaties zullen vacatures voor bestuursleden kunnen ingeven in de databank en kandidaten kunnen op hun beurt zoeken naar specifieke vacatures. De doelstelling van een dergelijke vacaturedatabank was om een betere doorstroming van kandidaten naar de sectoren te bewerkstelligen en om tot meer diversiteit te komen. Deze vacaturedatabank zou aangekondigd worden met een nieuwe communicatiecampagne, en de lancering werd verwacht in mei-juni 2010.

Ik vroeg u in een schriftelijke vraag van september 2010 naar de stand van zaken van deze uitbreiding. In uw antwoord stelde u dat u een totaalpakket aan maatregelen of aanpassingen wilt ontwikkelen alvorens de vacaturedatabank te lanceren op basis van een grondige evaluatie van de campagne ‘Iedereen kan zetelen’.

Naar aanleiding van een bijkomende schriftelijke vraag van 15 november 2010 over de details van deze evaluatie, antwoordde u dat u in oktober het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media de opdracht gaf om een volledige analyse van de campagne ‘Iedereen kan zetelen’ te maken. De bedoeling hiervan was om samen met de betrokken actoren – het departement, het Steunpunt Jeugd, afdeling Jeugd enzovoort – een traject af te leggen om een totaalpakket aan maatregelen aan u voor te stellen om meer diversiteit in de jeugdsector te krijgen. U zou een plan van aanpak opstellen in de loop van januari 2011. Inmiddels is het februari 2011.

Minister, is de evaluatie en de analyse van de campagne ‘Iedereen kan zetelen’ door het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media inmiddels afgerond? Zo ja, wat zijn de belangrijkste resultaten en bevindingen? Zo neen, waarom niet en wat is het verwachte tijdsplan? Werd er inmiddels een totaalpakket aan maatregelen aan u voorgesteld om meer diversiteit in de jeugdsector te krijgen en werd er reeds een plan van aanpak opgesteld? Indien ja, graag een overzicht. Indien neen, graag het verwachte tijdsplan.

Voorziet u, naast maatregelen voor diversiteit binnen de jeugdsector, ook in maatregelen voor diversiteit binnen de andere sectoren – cultuur, sport, media – die de doelgroep vormen van ‘Iedereen kan zetelen’? Zo ja, welke? Zal ‘Iedereen kan zetelen’ worden uitgebreid met een vacaturedatabank, zoals u eerder reeds aankondigde? Zo ja, graag het tijdsplan en details over de lancering, met name het budget, de timing, de manier van aankondiging. Zo neen, waarom niet?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, de jeugdsector is slechts één beoogde sector van de campagne ‘Iedereen kan zetelen’. Ook de sport- en cultuursector maken deel uit van de doelgroep. Als minister van Jeugd ben ik verantwoordelijk voor de jeugdsector. Mijn beslissing moet dan ook in dat licht bekeken worden. Ik besliste om de campagne niet te lanceren omdat ik het te vroeg vond. Zoals u weet, wil ik eerst weten of een vacaturedatabank het juiste instrument is om de diversiteit in de sector waar ik verantwoordelijk voor ben te verhogen.

Ik heb de gewoonte om de jeugdsector grondig te betrekken bij de beleidsvoorbereiding en beleidsevaluatie. Dat vraagt soms tijd en soms ook wel enige flexibiliteit van mij als minister. De evaluatie van de campagne is dan ook nog niet afgerond. Deze evaluatie hebben we meteen ook geplaatst in een ruimer traject dat wordt opgezet met de jeugdsector. De bedoeling is om te komen tot een globaal plan van aanpak, waarvan de campagne en de website met de databank een mogelijk onderdeel vormen.

Diversiteit en jeugdwerk is een belangrijke beleidsthema, maar ook een erg gelaagd en complex thema. Een grondige omgevingsanalyse, het afbakenen van thema's en overleg met mogelijke partners is noodzakelijk en nodig om resultaat te boeken. Na deze verkennende fase zal het departement, in nauwe samenwerking met een aantal instellingen van het jeugdbeleid, de afdeling Jeugd van het Agentschap Sociaal Cultureel Werk voor jeugd en volwassenen en Dēmos vzw, een aantal rondetafels rond verschillende thema's organiseren om zo tot een aantal concrete maatregelen te komen. Het zou kunnen dat de lancering van een vacaturedatabank er een van is. Ik verkies dus een globale aanpak omdat het mijn overtuiging is dat enkel de vacaturedatabank lanceren onvoldoende is om meer diversiteit in de jeugdsector te bewerkstelligen.

De andere sectoren vallen niet onder mijn bevoegdheid. Wel worden in het Actieplan Gelijke Kansen in Vlaanderen maatregelen voor deze sectoren mee opgenomen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Eerlijk gezegd valt het wel een beetje mager uit.

Minister Pascal Smet: Het is lang geleden dat u dat nog eens gezegd hebt. *(Gelach)*

Mevrouw Ann Brusseel: Ik begrijp dat u een antwoord geeft binnen het kader van uw bevoegdheden. In dit geval is dat de jeugdsector. U bent echter over meer bevoegd. Het moet dan ook mogelijk zijn om tijdens een discussie in de commissie wat breder te gaan. Het is hier in het belang van de gelijke kansen.

Ik ben wat teleurgesteld omdat ik grote verwachtingen had. Eerlijk gezegd keek ik uit naar die stapsgewijze aanpak van ‘Iedereen kan zetelen’. Ik begrijp wel dat u zegt dat we nog eens gaan praten met de jeugdsector. Ik zou ook altijd praten met de sectoren waarvoor ik als minister bevoegd ben. Dat zou mij er echter niet van weerhouden om ondertussen al een aantal acties te nemen. Ik vind het dan ook een beetje jammer dat iets dat er toch zeer lovend uitzag en technisch redelijk eenvoudig te realiseren valt, zoals een vacaturedatabank, on hold wordt gezet en opnieuw als een mogelijkheid wordt beschouwd en niet langer als een deel van het programma.

Ik had ook gehoopt dat het departement al een evaluatie zou hebben gemaakt en vandaag een analyse zou brengen. Ik hoop dat dat er spoedig van komt. U zegt dat u zult overleggen met de sector. Misschien moet u hen dan aanporren om snel te zijn met hun opmerkingen zodat we niet meer te lang moeten wachten op de analyse en het totaalpakket snel vorm kan krijgen. Het totaalpakket kan zo groot zijn als de dromen groot zijn. Ik neem aan dat u zo'n totaalpakket ook zult voorstellen in functie van de middelen die u ervoor ter beschikking hebt.

U kunt zich toch al een idee vormen van de grootte van dat pakket, welke mogelijkheden er zijn en tegen wanneer er ongeveer een soort activering van dat actieplan zou kunnen zijn. Als

we echt willen dat jongeren en alle mensen in hun diverse vormen, leeftijden, geslachten en kleuren, zetelen in bestuursraden, moet er iets praktisch gebeuren. Daarom vond ik een databank met vacatures een zeer goed idee. Als ik u was, zou ik er niet mee wachten daar werk van te maken.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het saldo voor het lokaal en provinciaal jeugdbeleid - 1123 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Godderis heeft het woord.

Mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck: U besloot vorig jaar om een gedeelte van de subsidies voor het lokaal en provinciaal jeugdbeleid te blokkeren in de begroting Jeugd 2010. Later werden deze middelen niet vrijgegeven, maar werd de blokkering een effectieve besparing. Dat betekende concreet dat de laatste 10 procent subsidies voor jeugdbeleid die gemeenten en provincies normaal krijgen, na de indiening en goedkeuring van de verantwoordingsnota, niet werd vrijgegeven.

U drukte ook op het feit dat het om een eenmalige maatregel ging en dat in de begroting 2011 het volledige bedrag zou worden ingeschreven. Een en ander verantwoordde en verduidelijkte u door begin november een brief te versturen aan de Vereniging Vlaamse Jeugddiensten en –consulenten (VVJ). In een korte mededeling op de webstek van de afdeling Jeugd verwoordde u het als volgt: “Verder koos ik voor blokkering op de subsidies voor het lokaal en provinciaal jeugdbeleid. We beseffen dat dit voor de gemeenten en provincies uiterst onaangenaam is, maar door deze keuze wordt de last verdeeld over vele schouders. Deze subsidielijn wordt daarbij slechts zeer beperkt gebruikt voor de subsidiëring van salarissen en het is een fractie van de inkomsten van gemeenten en provincies. Een andere post waarop een blokkering werd vastgelegd, is de uitleendienst. Er wordt jaarlijks materiaal gekocht, dus kan er indien er geen deblokkering komt, één jaar worden overgeslagen.”

Bij bevoegde schepenen en jeugdverantwoordelijken van verscheidene gemeenten en provincies is heel wat ontevredenheid ontstaan over het uitblijven van deze beloofde subsidies voor de uitvoering van het jeugdbeleidsplan. Zij moeten vaststellen dat in ruil voor het vele werk en de energie die ze steken in het opstellen van jeugdbeleidplannen om de voorwaarden na te komen de minister van Jeugd niet over de brug kan komen met de beloofde subsidies.

Voor al kleinere gemeenten zonder budgettair overschot zijn het slachtoffer van deze maatregel en worden voor voldongen feiten gesteld. Gevolg is dat ze moeten schrappen in hun beloofde beleid. Wij begrijpen dat er in een jaar waarin er sterk bespaard diende te worden, soms moeilijke beslissingen dienen te worden genomen. Maar het feit dat nu heel wat schepenen en jeugdverantwoordelijken ontevreden zijn, wijst erop dat de communicatie van deze maatregel niet optimaal is gelopen.

Kunt u toelichten hoe u deze besparingsmaatregel hebt gecommuniceerd met de betrokken jeugddiensten? Hebt u de besparing vooraf doorgenomen met de sector? Werd de sector om enig advies gevraagd? Hebt u nagedacht over een alternatieve manier om de weggevalen middelen voor de jeugddiensten op te vangen? Kunt u bevestigen dat het om een eenmalige besparing ging? Kunt u garanderen dat het resterende saldo van 10 procent dit jaar niet zal worden bespaard?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts: Ik wil graag aansluiten bij deze vraag. Het is namelijk ook een element dat we reeds kort hebben aangekaart bij de begrotingsbespreking. Ik schrok er ook wat van dat er in december een briefwisseling is geweest naar de schepenen. In november hadden we u bij de begrotingsbespreking namelijk gevraagd naar de middelen van het lokaal jeugdbeleid en de blokkering. Toen had u geantwoord dat het helemaal nog niet zeker was dat de besparing op die manier zou gebeuren. Een maand later moesten we via briefwisseling vastleggen dat dit de gekozen weg was.

We hebben het ook al gezegd bij de begrotingsbesprekingen: dat de besparingen niet naar de lokale besturen zouden worden doorgeschoven. U zegt dat er niet dadelijk in salarissen moet worden gesnoeid, zoals dat in andere budgetten wel moet gebeuren. Het is ook niet de keuze geweest om het af te wentelen op de jeugdverenigingen. We kunnen dus begrijpen dat u voor deze maatregel ten aanzien van de lokale besturen hebt gekozen. Langs de andere kant is het natuurlijk wel raar. U hebt subsidies beloofd en ze worden niet uitbetaald. Dat is altijd moeilijk, en zeker wat betrouwbaarheid betreft, is dat geen sterk punt.

Het verhaal dat er geschrapt moet worden in het beloofde beleid, gaat volgens mij eerder over het knelpunt dat de zaken uitgevoerd zijn. Men moet natuurlijk de middelen die uitbesteed zijn, verantwoorden. Het is een voldongen feit: de gemeenten hebben die kosten gemaakt. Men had subsidies beloofd, maar men zal ze niet volledig krijgen. Ze hebben zelfs niet de keuze gehad om een aantal dingen te schrappen in hun beleid.

Ik heb begrepen dat de impact van de blokkering en van het doorschuiven naar de lokale besturen vaak verschilt. Daardoor zou de begrotingswijziging mogelijk geen 10 procent bedragen, maar eigenlijk lager liggen. Minister, zit er een groot verschil tussen wat vandaag beloofd is of wat men aanvraagt en het bedrag dat uiteindelijk wordt uitbetaald aan de gemeenten nadat ze hun verantwoording hebben gedaan? Kan daardoor het percentage toch worden beperkt zodat het niet gaat over 10 procent? Hebt u daar een zicht op? Hebt u een zicht op het effectieve begrotingseffect voor de verschillende gemeenten? Als het effect toch groter zou zijn – stel dat de gemeenten alles hebben uitgevoerd wat ze hebben gepland –, dan heeft het wel een serieuze impact op het budget. Is er dan nog de mogelijkheid om het bij een begrotingswijziging recht te trekken? Neemt u dat ook in overweging?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, collega's, het jeugdbeleid moet niet worden gevoerd omdat ze subsidies krijgen, maar omdat het nodig is voor de jeugd in de gemeente. Het is belangrijk om dat even duidelijk te onderstrepen.

Op 4 november 2010 bezorgde ik de Vereniging Vlaamse Jeugddiensten en -consulenten, de koepelorganisatie van de gemeentelijke en provinciale jeugddiensten in Vlaanderen, een brief waarin ik de blokkeringen om het saldo voor de gemeenten omstandig toelichtte. Op dat moment was het echter nog onduidelijk of deze blokkeringen ook omgezet zouden worden in besparingen, maar we wilden hen reeds informeren. Achteraf bleek dat het misschien niet echt nodig was geweest, maar goed, de beslissing is genomen door de minister van Begroting. We zijn collegiaal in de beslissing die genomen is.

Op 10 december werd eenzelfde bericht ook opgenomen in het e-zine van de Afdeling Jeugd van het Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen. Via dit e-zine worden niet alleen de jeugddiensten maar ook andere actoren geïnformeerd. Ten slotte werden gemeenten op 23 december 2010, toen het duidelijk was dat de vooropgestelde blokkeringen omgezet werden in effectieve besparingen, ook via het e-zine van de administratie hiervan op de hoogte gebracht.

Reeds in juni 2010 hadden we via de Vlaamse Jeugdraad de doorgevoerde blokkeringen meegedeeld en de mogelijke besparingen voor de gemeenten en provincies aangekondigd.

Bij de controle van de verantwoordingsstukken zal uiteraard rekening gehouden worden met de verminderde subsidies. Het kan altijd dat er voor een bepaald deel van het beleid minder subsidies werden uitbetaald. We zullen dat individueel bekijken.

De beslissingen die we hebben genomen, variëren enorm van gemeente tot gemeente. Het gaat om 3000 euro voor een doorsneegemeente. De bedragen voor Antwerpen en Gent zijn van een andere orde. Men mag ook niet vergeten dat via het Gemeentefonds, het Stedenfonds en andere fondsen de gemeenten wel meer geld hebben gekregen. De balans blijft toch min of meer in evenwicht. Dat neemt niet weg dat ik het ongenoegen begrijp. Ik wil het niet minimaliseren. Het was een moeilijke beslissing die we hebben moeten nemen. We hebben ervoor gekozen om de solidariteit over vele schouders te spreiden zodat ze het minst pijn doen bij het jeugdwerk.

U zult het met me eens zijn dat als we moesten besparen, dit de beste maatregel was van de mogelijke maatregelen die we konden nemen.

Voor de begroting 2011 ga ik ervan uit dat we geen verdere besparingen moeten doen, buiten de kaasschaaf van 1,5 procent. U hebt kunnen vaststellen dat we de bedragen opnieuw in de begroting hebben ingeschreven.

De voorzitter: Mevrouw Godderis heeft het woord.

Mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck: Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Ik ga mijn gemeente als voorbeeld geven. Ik woon in een kleine gemeente, een van de armste gemeenten van Vlaanderen. De gemeente kreeg jaarlijks 15.000 euro subsidies. Als je er 10 procent van aftrekt, dan komt dat neer op 1500 euro minder. Voor een kleine gemeente is dat wel veel geld.

De jeugdcoördinator maakt een jeugdbeleidsplan op. Het geeft een verkeerd beeld, want hij maakt het op voor 100 procent, maar men krijgt maar 90 procent.

Ik hoop dat het inderdaad eenmalig zal zijn. Misschien krijgen we volgend jaar 110 procent in plaats van 90 procent. Misschien zal er geld over zijn.

Minister Pascal Smet: U mag Philippe Muyters overtuigen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts: Voorzitter, minister, voor Antwerpen en Gent gaat het inderdaad over andere bedragen. Maar als men de begrotingen van die steden bekijkt en men legt die naast die van andere gemeenten en steden, dan is het een ander verhaal als we een procentuele vergelijking maken dan als we het puur cijfermatig bekijken. Het is belangrijk om te weten wat de draagkracht van het lokale bestuur is.

Ik wil nog even terugkomen op mijn vraag. Ik begrijp dat u de cijfers nu niet kunt geven. Ik ben wel geïnteresseerd in wat de bedragen zijn die men effectief vraagt bij de opmaak van de beleidsplannen en die beloofd worden voor de lokale besturen en wat uiteindelijk de bedragen zijn die effectief worden uitbetaald. Kunt u mij daar een overzicht van geven?

Minister Pascal Smet: Mag ik u vragen om mij een mail daarover te sturen met de precieze vraag? Ik zal het antwoord dan ook aan de commissiesecretaris sturen.

Mevrouw Tinne Rombouts: Ik kan het ook via een schriftelijke vraag doen.

Als er een groot verschil in zit, dan zou het percentage van verlies naar de lokale besturen, dat zoals men nu voorstelt 10 procent is, mogelijk lager zijn. Als het toch hoger zou zijn, omdat de investeringen en het beleidsplan goed konden worden uitgevoerd, is er dan bereidheid en de mogelijkheid om via een begrotingswijziging of in 2012 een aanpassing te doen?

Minister Pascal Smet: Ik denk dat ik mijn partners in de regering niet kan overtuigen om dat te doen.

Mevrouw Tinne Rombouts: Is dat een regeringsafpraak? Elke minister heeft de mogelijkheid om binnen zijn eigen budget keuzes te maken.

Minister Pascal Smet: We moeten besparen en dat is een besparing.

Mevrouw Tinne Rombouts: Is er geen mogelijkheid om dat recht te zetten?

Minister Pascal Smet: Ik vrees van niet. U mag altijd uw partijen overtuigen om mij te steunen om het te vragen. Dan zal ik het ongetwijfeld vragen.

Mevrouw Tinne Rombouts: Het is mijn suggestie om, als er ergens een mogelijkheid is, die op te nemen.

Minister Pascal Smet: Een besparing is natuurlijk een besparing.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■